

Presidència de la Generalitat

LLEI 19/2017, de 20 de desembre, de la Generalitat, de renda valenciana d'inclusió. [2017/11918]

Sia notori i manifest a tots els ciutadans i totes les ciutadanes que les Corts han aprovat i jo, d'acord amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, en nom del rei, promulgue la llei següent:

PREÀMBUL

I

L'article 25 de la Declaració universal de drets humans i els diversos instruments del seu desplegament reconeixen a tota persona el dret a un nivell de vida adequat que assegure, a ella i a la seua família, la salut i el benestar i, especialment, l'alimentació, el vestit, l'habitatge, l'assistència mèdica i els serveis socials necessaris. En termes semblants es pronuncia l'article 11 del Pacte internacional dels drets econòmics, socials i culturals. Aquest dret a un nivell de vida adequat és el fonament de la protecció social en casos de vulnerabilitat o exclusió social o en risc d'estar-ho i, en conseqüència, comporta la responsabilitat dels poders públics davant les persones que per circumstàncies diverses es troben en aquestes situacions.

L'estratègia europea per a la protecció i la inclusió social (Estratègia europea 2020) proposa un enfocament global de la promoció de la integració de les persones més desfavorides a través del desenvolupament d'una estratègia integrada formada per tres pilars: uns mercats laborals que afavorisquen la inserció, un complement de recursos adequat i l'accés a serveis de qualitat.

Cal ressaltar igualment que mitjançant la Resolució 70/1, de 25 de setembre de 2015, de l'Assemblea General de Nacions Unides, per la qual s'aprova l'Agenda 2030 per al desenvolupament sostenible, es fixa, entre altres objectius i metes, reduir la desigualtat dins dels països i entre els països, i en particular, que des de 2015 fins a 2030 s'ha d'aconseguir progressivament, i mantenir el creixement dels ingressos del 40 % més pobre de la població a una taxa superior a la mitjana nacional de cada país, i que s'ha de potenciar i promoure la inclusió social, econòmica i política de totes les persones, independentment de la seua edat, sexe, discapacitat, raça, ètnia, origen, religió o situació econòmica o cap altra condició.

D'altra banda, la Carta dels drets fonamentals de la Unió Europea, de 7 de desembre de 2000, amb la finalitat de combatre l'exclusió social i la pobresa, proclama el reconeixement del dret a «una ajuda social i a una ajuda a l'habitatge per a garantir una existència digna a tots aquells que no disposen de recursos suficients».

Les situacions de necessitat de les persones exigeixen dels poders públics una resposta immediata i adequada, d'acord amb els principis rectors de la política social i econòmica reconeguts en el títol

I de la Constitució espanyola. Així, aquests poders públics han de desenvolupar una acció eficaç de prevenció, tutela i intervenció a favor del benestar social de tota la població, i fomentar amb això el desenvolupament comunitari, la cohesió social, la justícia distributiva, la igualtat d'oportunitats i una major qualitat de vida de la ciutadania.

II

En l'àmbit autonòmic, l'Estatut d'autonomia estableix, en l'article 15, que «amb la finalitat de combatre la pobresa i facilitar la inserció social, la Generalitat garanteix el dret dels ciutadans valencians en estat de necessitat a la solidaritat i a una renda de ciutadania en els termes previstos en la llei».

Amb l'aplicació de l'article 15 de l'Estatut d'autonomia es va aprovar la Llei 9/2007, de 12 de març, de la Generalitat, de renda garantida de ciutadania de la Comunitat Valenciana i, posteriorment, el reglament que la desplega, mitjançant el Decret 93/2008, de 4 de juliol, del Consell. No obstant això, el transcurs dels anys i les noves realitats socials que han emergit han constatat que el sistema que es va engegar amb l'aprovació de les dues normes ja no es correspon amb les característiques i necessitats de la societat valenciana actual.

Presidencia de la Generalitat

LEY 19/2017, de 20 de diciembre, de la Generalitat, de renta valenciana de inclusión. [2017/11918]

Sea notorio y manifiesto a todos los ciudadanos y todas las ciudadanas que Les Corts han aprobado y yo, de acuerdo con lo establecido por la Constitución y el Estatuto de Autonomía, en nombre del rey, promulgo la siguiente ley:

PREÁMBULO

I

El artículo 25 de la Declaración universal de derechos humanos y los diversos instrumentos de desarrollo de la misma reconocen a toda persona el derecho a un nivel de vida adecuado que asegure, a ella y a su familia, la salud y el bienestar y, en especial, la alimentación, el vestido, la vivienda, la asistencia médica y los servicios sociales necesarios. En términos semejantes se pronuncia el artículo 11 del Pacto internacional de los derechos económicos, sociales y culturales. Este derecho a un nivel de vida adecuado es el fundamento de la protección social en casos de vulnerabilidad o exclusión social o en riesgo de estarlo y, en consecuencia, comporta la responsabilidad de los poderes públicos ante las personas que por circunstancias diversas se encuentran en tales situaciones.

La estrategia europea para la protección y la inclusión social (Estrategia europea 2020) propone un enfoque global de la promoción de la integración de las personas más desfavorecidas a través del desarrollo de una estrategia integrada compuesta por tres pilares: unos mercados laborales que favorezcan la inserción, un complemento de recursos adecuado y el acceso a servicios de calidad.

Cabe resaltar igualmente que mediante la Resolució 70/1, de 25 de setembre de 2015, de l'Assemblea General de Nacions Unides, per la qual se aprueba la Agenda 2030 para el desarrollo sostenible, se fija, entre otros objetivos y metas, el de reducir la desigualdad dentro de los países y entre ellos, y en particular, que desde 2015 a 2030 se debe lograr progresivamente, y mantener el crecimiento de los ingresos del 40 % más pobre de la población a una tasa superior a la media nacional de cada país, y que se debe potenciar y promover la inclusión social, económica y política de todas las personas, independientemente de su edad, sexo, discapacidad, raza, etnia, origen, religión o situación económica u otra condición.

De otro lado, la Carta de los derechos fundamentales de la Unión Europea, de 7 de diciembre de 2000, con el fin de combatir la exclusión social y la pobreza, proclama el reconocimiento del derecho a «una ayuda social y a una ayuda a la vivienda para garantizar una existencia digna a todos aquellos que no dispongan de recursos suficientes».

Las situaciones de necesidad de las personas exigen de los poderes públicos una inmediata y adecuada respuesta, de acuerdo con los principios rectores de la política social y económica reconocidos en el título I de la Constitución española. Así, dichos poderes públicos deben desarrollar una acción eficaz de prevención, tutela e intervención en favor del bienestar social de toda la población, fomentando con ello el desarrollo comunitario, la cohesión social, la justicia distributiva, la igualdad de oportunidades y una mayor calidad de vida de la ciudadanía.

II

En el ámbito autonómico, el Estatuto de autonomía establece, en su artículo 15, que «con el fin de combatir la pobreza y facilitar la inserción social, la Generalitat garantiza el derecho de los ciudadanos valencianos en estado de necesidad a la solidaridad y a una renta de ciudadanía en los términos previstos en la ley».

Con la aplicació del article 15 del Estatut de autonomia se aprobó la Ley 9/2007, de 12 de marzo, de la Generalitat, de renta garantizada de ciudadanía de la Comunitat Valenciana y, posteriormente, el reglamento que la desarrolla, mediante el Decreto 93/2008, de 4 de julio, del Consell. No obstante, el transcurso de los años y las nuevas realidades sociales que han emergido han constatado que el sistema que se puso en marcha con la aprobación de ambas normas ya no se corresponde con las características y necesidades de la sociedad valenciana actual.

Així mateix, l'article 17 de la Llei 4/2012, de 15 d'octubre, per la qual s'aprova la Carta de drets socials de la Comunitat Valenciana, estableix que «la Generalitat garanteix el dret de la ciutadania a una renda mínima, en els termes previstos en la llei», i aquesta es configura com «una prestació econòmica de caràcter universal, que permet afavorir la inserció sociolaboral de les persones que manquen de recursos suficients per a mantenir un adequat benestar personal i familiar, atenent principis d'igualtat, solidaritat, subsidiarietat i complementariedad». Aquesta renda «serà gestionada per la xarxa pública de serveis socials, i la seua prestació queda vinculada al compromís de les persones destinatàries de promoure de manera activa la seua inserció sociolaboral».

III

La població empobrida o que es troba en risc de pobresa pateix les conseqüències de veure abatudes les seues condicions materials de vida i experimenta com desapareix la possibilitat d'aspirar a ser homes i dones lliures, en la mesura que no poden accedir al ple exercici dels seus drets de ciutadania. No es tracta simplement d'una qüestió de desigualtat social, es tracta de la llibertat de la majoria: qui no té l'existència material garantida no pot ser lliure.

La nova pobresa, colpejada per l'exclusió del mercat de treball, la precarietat laboral, l'esgotament o manca d'accés a altres prestacions, l'augment de la desigualtat, així com les conseqüències problemàtiques que es produeixen per la manca d'ingressos bàsics, necessita un nou model de renda que afavorisca la inclusió social i laboral de les persones vulnerables en risc d'exclusió, ja que l'actual renda garantida de ciutadania està superada per la realitat econòmica i tècnica d'intervenció social.

Els estudis disponibles sobre la pobresa i l'exclusió social, i l'experiència del sistema públic de serveis socials, dels agents socials més representatius i de les organitzacions no governamentals implicades en la lluita contra l'exclusió social, posen de manifest una dimensió de la població en situació de pobresa greu i severa superior a la que l'habitualment és beneficiària dels programes i prestacions vigents.

A la Comunitat Valenciana ens trobem davant d'una situació d'alarma social, caracteritzada per, entre altres, els indicadors següents: elevada taxa de desocupació amb especial incidència en els menors de 25 anys; reducció gradual dels salaris mitjans; reducció de les rendes per unitats de consum que afecta tota la població; alt percentatge de treballadors i treballadores amb ingressos inferiors al salari mínim interprofessional, amb més incidència en les dones; descens acusat de les taxes de cobertura de les prestacions per desocupació; increment dels percentatges de risc de pobresa, que és molt més acusada —extensa i intensa— en les dones; increment del nombre de pensions no contributives en el període 2008-2015, amb imports mensuals mitjans en el límit de la pobresa severa; un gran nombre de pensions la quantia de les quals no arriba al llindar de pobresa relativa i severa; increment de la taxa de pobresa severa, que afecta actualment unes 400.000 persones; una taxa de privació material severa que afecta més de 330.000 valencianes i valencians, o una taxa de risc de pobresa i exclusió social per a 2015 del 27,6 % del total de la població i que arriba al 32,6 % en el cas de menors. És a dir, que al voltant de 1.370.000 persones es troben en situació de pobresa o en risc de pobresa i exclusió social.

IV

L'augment del nombre i l'heterogeneïtat de les situacions de risc i empobriment, que afecten en l'actualitat sectors cada vegada més amplis de la societat de la Comunitat Valenciana, obliga a donar resposta a realitats diferents, de manera que no és suficient vincular el dret exclusivament a situacions d'exclusió, sinó també a persones i famílies empobrides que no es troben necessàriament en aquesta situació d'exclusió social, però sí en risc de patir-la a causa del minvament dels seus ingressos. Situacions que, a més, no solament responen a motius estrictament socials, sinó també a la gradual precarització que experimenta el mercat laboral —contractes i salaris—, amb greu incidència en els perfils laborals menys qualificats i de les persones joves.

Asimismo, el artículo 17 de la Ley 4/2012, de 15 de octubre, por la que se aprueba la Carta de derechos sociales de la Comunitat Valenciana, establece que «la Generalitat garantiza el derecho de la ciudadanía a una renta mínima, en los términos previstos en la ley», configurándose esta como «una prestación económica de carácter universal, que permite favorecer la inserción sociolaboral de las personas que carezcan de recursos suficientes para mantener un adecuado bienestar personal y familiar, atendiendo a principios de igualdad, solidaridad, subsidiariedad y complementariedad». Dicha renta «será gestionada por la red pública de servicios sociales, y su prestación queda vinculada al compromiso de las personas destinatarias de promover de modo activo su inserción sociolaboral».

III

La población empobrecida o que se encuentra en riesgo de pobreza sufre las consecuencias de ver abatidas sus condiciones materiales de vida y experimenta cómo desaparece la posibilidad de aspirar a ser hombres y mujeres libres, en la medida en que no pueden acceder al pleno ejercicio de sus derechos de ciudadanía. No se trata simplemente de una cuestión de desigualdad social, se trata de la libertad de la mayoría: quien no tiene la existencia material garantizada no puede ser libre.

La nueva pobreza, golpeada por la exclusión del mercado de trabajo, la precariedad laboral, el agotamiento o carencia de acceso a otras prestaciones, el aumento de la desigualdad, así como las consecuencias problemáticas que se producen por la carencia de ingresos básicos, precisa un nuevo modelo de renta que favorezca la inclusión social y laboral de las personas vulnerables en riesgo de exclusión, por estar superada la actual renta garantizada de ciudadanía por la realidad económica y técnica de intervención social.

Los estudios disponibles sobre la pobreza y exclusión social, y la experiencia del sistema público de servicios sociales, de los agentes sociales más representativos y de las organizaciones no gubernamentales implicadas en la lucha contra la exclusión social, ponen de manifiesto una dimensión de la población en situación de pobreza grave y severa superior a la que la habitualmente es beneficiaria de los programas y prestaciones vigentes.

En la Comunitat Valenciana nos encontramos ante una situación de alarma social, caracterizada por, entre otros, los siguientes indicadores: elevada tasa de desempleo con especial incidencia en los menores de 25 años; reducción paulatina de los salarios medios; reducción de las rentas por unidades de consumo que afecta a toda la población; alto porcentaje de trabajadoras y trabajadoras con ingresos inferiores al salario mínimo interprofesional, con incidencia mayor en las mujeres; descenso acusado de las tasas de cobertura de las prestaciones por desempleo; incremento de los porcentajes de riesgo de pobreza, siendo esta mucho más acusada —extensa e intensa— en las mujeres; incremento del número de pensiones no contributivas en el período 2008-2015, con importes mensuales medios en el límite de la pobreza severa; un gran número de pensiones cuya cuantía no alcanza el umbral de pobreza relativa y severa; incremento de la tasa de pobreza severa, que afecta actualmente a unas 400.000 personas; una tasa de privación material severa, que afecta a más de 330.000 valencianas y valencianos, o una tasa de riesgo de pobreza y exclusión social para 2015 del 27,6 % del total poblacional y que alcanza al 32,6 % en el caso de menores. Es decir, que alrededor de 1.370.000 personas se encuentran en situación de pobreza o en riesgo de pobreza y exclusión social.

IV

El aumento del número y heterogeneidad de las situaciones de riesgo y empobrecimiento, que afectan en la actualidad a sectores cada vez más amplios de la sociedad de la Comunitat Valenciana, obliga a dar respuesta a realidades diferentes, de forma que no es suficiente vincular el derecho exclusivamente a situaciones de exclusión, sino también a personas y familias empobrecidas, que no se encuentran necesariamente en esta situación de exclusión social, pero sí en riesgo de padecerla debido a la merma de sus ingresos. Situaciones que, además, no solo responden a motivos estrictamente sociales, sino también a la paulatina precarización que está sufriendo el mercado laboral —contratos y salarios—, con grave incidencia en los perfiles laborales menos cualificados y de las personas jóvenes.

Les polítiques socials han de fer front a situacions de risc i processos d'empobriment que afecten sectors cada vegada més amplis de la societat valenciana, en els quals la pobresa o manca de rendes no van necessàriament unides a situacions d'exclusió.

V

En tot aquest marc, és més necessari concretar l'accés a un nou dret bàsic, subjectiu i de ciutadania que garantisca alhora una quantia econòmica mínima, juntament amb la posada en marxa de serveis tecnològics, tècnics i professionals que facen possible el dret a la inclusió social mitjançant l'acompanyament a les persones que ho necessiten i la prevenció de la situació de risc d'exclusió social per manca de mitjans econòmics suficients que garantisquen una qualitat de vida.

El projecte normatiu que ens ocupa té per objecte l'aprovació d'una nova regulació amb rang de llei, que pretén donar resposta de manera eficaç a la necessitat d'aquestes noves realitats socials, construint un nou paradigma en la configuració del dret reconegut en l'article 15 de l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana abans mencionat, tant des del punt de vista material com del formal. Així com desenvolupar el dret fonamental dels valencians i valencianes als recursos i prestacions suficients per a viure de manera concorde amb la dignitat humana, i l'establiment pel Consell dels mitjans oportuns de prevenció i lluita contra l'exclusió social en l'àmbit territorial i competencial, atenent el cabal i els criteris comuns de la Unió Europea, complementant, si escau, el desenvolupament del sistema de protecció social establert a Espanya.

La Llei de renda valenciana d'inclusió pretén oferir una resposta digna i de justícia social, d'acord amb el principi d'eficiència i proporcionalitat, engegant una nova política autonòmica dirigida a superar les deficiències en matèria de lluita contra l'exclusió social, mitjançant l'establiment d'un sistema de garantia d'ingressos mínims, dirigit a superar les situacions de pobresa greu i severa, sobre la base de la unitat econòmica de convivència, com a prestació diferencial, complementària i subsidiària d'altres ingressos. Per a això és imprescindible comptar amb la implicació i col·laboració de la resta de sistemes de protecció social, fomentant la participació, en els processos d'inclusió social i laboral com a agents col·laboradors, de les entitats socials sense ànim de lucre.

La llei defineix, per primera vegada, la promoció de la inclusió social com a prestació bàsica dels serveis socials d'entitats locals i se la dota de mitjans professionals, programes i prestacions econòmiques, la qual cosa permetrà estendre i consolidar el sistema públic de serveis socials al conjunt de la Comunitat Valenciana.

D'aquesta manera, la llei aposta pel municipalisme, reconeixent com a actors principals en la inclusió social els municipis. Si bé les causes de les situacions d'exclusió social poden ser extraterritorials, el seu abordatge ha de ser territorial, des de la màxima proximitat. Per a això es garanteix la coordinació entre els departaments del Consell amb competències en matèries de l'àmbit de la llei i les diferents administracions públiques.

En efecte, la llei pretén impulsar el canvi i la transformació social a través de l'apoderament personal, utilitzant com a metodologia d'intervenció l'acció comunitària i com a instruments, el diagnòstic social i els programes personalitzats d'inclusió social.

D'aquesta manera, la renda valenciana d'inclusió que es regula en la llei recolza en tres eixos fonamentals: el reconeixement del dret subjectiu d'una prestació econòmica per a cobrir necessitats bàsiques a la unitat de convivència que no té els recursos suficients per a la cobertura d'aquestes, el dret subjectiu de la inclusió social d'aquestes persones i la configuració de nous processos administratius, a través de l'administració electrònica i les TIC, de manera que es garantisca així el principi de transparència alhora que es convertisquen en més racionals, àgils i eficaços, ja que faciliten l'exercici efectiu dels dos drets.

En definitiva, aquesta llei, elaborada amb la participació de la ciutadania, les entitats socials, els agents socials i les administracions públiques, és una resposta a la realitat social d'acord amb els principis de necessitat, eficaçia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència que han de presidir l'actuació de les administracions públiques.

Las políticas sociales han de hacer frente a situaciones de riesgo y procesos de empobrecimiento que afectan a sectores cada vez más amplios de la sociedad valenciana, en los que la pobreza o carencia de rentas no van necesariamente unidas a situaciones de exclusión.

V

En todo este marco, es más necesario concretar el acceso a un nuevo derecho básico, subjetivo y de ciudadanía, que garantice a la vez una cuantía económica mínima, junto con la puesta en marcha de servicios tecnológicos, técnicos y profesionales que hagan posible el derecho a la inclusión social mediante el acompañamiento a las personas que así lo precisen y la prevención de las situaciones de riesgo de exclusión social por carencia de medios económicos suficientes que garanticen una calidad de vida.

El proyecto normativo que nos ocupa tiene por objeto la aprobación de una nueva regulación con rango de ley, que pretende dar respuesta de manera eficaz a la necesidad de esas nuevas realidades sociales, construyendo un nuevo paradigma en la configuración del derecho reconocido en el artículo 15 del Estatuto de autonomía de la Comunitat Valenciana antes citado, tanto desde el punto de vista material como formal. Así como desarrollar el derecho fundamental de los valencianos y valencianas a los recursos y prestaciones suficientes para vivir de forma acorde con la dignidad humana, el establecimiento por el Consell de los medios oportunos de prevención y lucha contra la exclusión social en el ámbito territorial y competencial, atendiendo al acervo y los criterios comunes de la Unión Europea, complementando, en su caso, el desarrollo del sistema de protección social establecido en España.

La Ley de renta valenciana de inclusión pretende ofrecer una respuesta digna y de justicia social, acorde con el principio de eficiencia y proporcionalidad, poniendo en marcha una nueva política autonómica dirigida a superar las deficiencias en materia de lucha contra la exclusión social, mediante el establecimiento de un sistema de garantía de ingresos mínimos, dirigido a superar las situaciones de pobreza grave y severa, sobre la base de la unidad económica de convivencia, como prestación diferencial, complementaria y subsidiaria de otros ingresos. Para ello se hace imprescindible contar con la implicación y colaboración del resto de sistemas de protección social, fomentando la participación, en los procesos de inclusión social y laboral como agentes colaboradores, de las entidades sociales sin ánimo de lucro.

La ley define, por primera vez, la promoción de la inclusión social como una prestación básica de los servicios sociales de entidades locales y se le dota de medios profesionales, programas y prestaciones económicas, lo que permitirá extender y consolidar el sistema público de servicios sociales al conjunto de la Comunitat Valenciana.

De esta manera, la ley apuesta por el municipalismo, reconociendo como actores principales en la inclusión social a los municipios. Si bien las causas de las situaciones de exclusión social pueden ser extraterritoriales, su abordaje debe ser territorial, desde la máxima proximidad. Para ello se garantiza la coordinación entre los departamentos del Consell con competencias en materias del ámbito de la ley y las diferentes administraciones públicas.

En efecto, la ley pretende impulsar el cambio y la transformación social a través del empoderamiento personal, utilizando como metodología de intervención la acción comunitaria y como instrumentos, el diagnóstico social y los programas personalizados de inclusión social.

De este modo, la renta valenciana de inclusión que se regula en la ley se apoya en tres ejes fundamentales, a saber: el reconocimiento del derecho subjetivo de una prestación económica para cubrir necesidades básicas a la unidad de convivencia que carece de los recursos suficientes para la cobertura de las mismas, el derecho subjetivo de la inclusión social de dichas personas y la configuración de nuevos procesos administrativos, a través de la administración electrónica y las TIC, garantizando así el principio de transparencia a la vez que convirtiéndolos en más racionales, ágiles y eficaces, al facilitar el efectivo ejercicio de ambos derechos.

En definitiva, la presente ley, elaborada con la participación de la ciudadanía, entidades sociales, agentes sociales y administraciones públicas, es una respuesta a la realidad social acorde con los principios de necesidad, eficacia, proporcionalidad, seguridad jurídica, transparencia y eficiencia que deben presidir la actuación de las administraciones públicas.

VI

Aquesta llei disposa en la seua estructura i contingut del títol preliminar, que conté les previsions generals de la norma, com el seu objecte i la definició de les situacions d'exclusió social protegides i de les persones titulars, beneficiàries i destinatàries de la renda valenciana d'inclusió, juntament amb el nou reconeixement del dret a la inclusió social, que es configura com el dret a rebre els suports i l'acompanyament personalitzat orientat a la inclusió plena i efectiva en la societat.

Per la seua banda, el títol I estableix el règim jurídic de la renda valenciana d'inclusió, incloent-hi la seua conceptualització, les seues característiques, les modalitats que admet, els requisits d'accés, les incompatibilitats, l'import de la renda valenciana d'inclusió en cadascuna de les seues modalitats, les regles per al càlcul de la prestació que corresponga en cada cas i els complementos a aquesta renda, entre altres aspectes.

En aquest sentit, destaca com a novetat, davant de l'anterior règim jurídic establert per l'esmentada Llei 9/2007, de 12 de març, el desdoblament de la renda valenciana d'inclusió en dues grans modalitats, en funció del caràcter complementari o no de la prestació respecte d'altres ingressos procedents del treball o d'altres prestacions. Així, d'una banda es regula la renda complementària d'ingressos i, d'una altra, la renda de garantia.

El títol II està dedicat a la regulació dels instruments d'inclusió social i inserció laboral, incloent-hi els acords, els programes personalitzats i els itineraris d'inclusió social, així com els itineraris d'inserció laboral. Aquests instruments es configuren com un dret per a aconseguir la inclusió educativa, social, econòmica o laboral i sanitària impulsant la coordinació formal entre els serveis socials d'entitats locals, els serveis públics d'ocupació i formació així com els serveis i les prestacions de la resta de sistemes de protecció social de competència autonòmica.

Es concreta també el paper que tindran els equips tècnics dels serveis socials d'entitats locals i s'opta per un model d'intervenció integral que aborde la situació de les persones des de tots els seus aspectes. Les persones que accedisquen als serveis socials d'entitats locals comptaran amb un o una professional de referència, que serà un treballador o treballadora social, d'acord amb el vigent Catàleg de referència de serveis socials, publicat pel Ministeri de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat, mitjançant la Resolució de 23 d'abril de 2013, de la Secretaria d'Estat de Serveis Socials i Igualtat, per la qual es publica l'Acord del Consell Territorial de Serveis Socials i del Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència en el BOE de 16 de maig de 2013.

En el títol III s'estableix com a novetat l'eliminació de la distinció entre entitats municipals col·laboradores i no col·laboradores i s'aposta a favor de la municipalització en la instrucció, tramitació i seguiment de la renda de garantia, en les seues dues modalitats. Queden assignades les competències de resolució i pagament de la prestació que corresponga a la Generalitat, a través de les direccions territorials de la conselleria amb competències en matèria de renda valenciana d'inclusió. Aquestes direccions territorials seran, així mateix, les competents per a la instrucció i resolució de les sol·licituds de prestació de la renda complementària d'ingressos. Finalment, cal destacar que el termini de resolució s'estableix en quatre mesos i s'estableix, a més, el caràcter estimatori del silenci administratiu.

El títol IV conté les regles relatives al règim de finançament, a través dels corresponents crèdits pressupostaris destinats a satisfer el pagament de les prestacions econòmiques que es regulen en aquesta llei, que tindran el caràcter d'ampliables, i amb la possibilitat d'aportacions econòmiques que puguen efectuar sobre aquest tema les diputacions provincials a través dels convenis corresponents, en el marc de les relacions de col·laboració i cooperació entre administracions públiques.

El títol V estableix el règim competencial i organitzatiu, la distribució de competències i d'atribucions, en diferents graus de responsabilitat, entre la Generalitat, les entitats municipals i les diputacions provincials, a través dels instruments de cooperació, coordinació i participació que s'hi regulen.

El títol VI regula la planificació, la coordinació, la qualitat i l'avaluació de les polítiques del Consell en diferents àmbits sectorials, amb

VI

La presente ley dispone en su estructura y contenido del título preliminar, que contiene las previsions generales de la norma, como su objeto y la definición de las situaciones de exclusión social protegidas y de las personas titulares, beneficiarias y destinatarias de la renta valenciana de inclusión, junto con el novedoso reconocimiento del derecho a la inclusión social, que se configura como el derecho a recibir los apoyos y el acompañamiento personalizado orientado a la inclusión plena y efectiva en la sociedad.

Por su parte, el título I establece el régimen jurídico de la renta valenciana de inclusión, incluyendo su conceptualización, sus características, las modalidades que admite, los requisitos de acceso, las incompatibilidades, el importe de la renta valenciana de inclusión en cada una de sus modalidades, las reglas para el cálculo de la prestación que en cada caso corresponda y los complementos a la misma, entre otros aspectos.

En este sentido, destaca como novedad, frente al anterior régimen jurídico establecido por la citada Ley 9/2007, de 12 de marzo, el desdoblamiento de la renta valenciana de inclusión en dos grandes modalidades, en función del carácter complementario o no de la prestación respecto de otros ingresos procedentes del trabajo o de otras prestaciones. Así, por un lado se regula la renta complementaria de ingresos y, por otro, la renta de garantía.

El título II está dedicado a la regulación de los instrumentos de inclusión social e inserción laboral, incluyendo los acuerdos, programas personalizados e itinerarios de inclusión social así como los itinerarios de inserción laboral. Dichos instrumentos se configuran como un derecho para lograr la inclusión educativa, social, económica o laboral y sanitaria impulsando la coordinación formal entre los servicios sociales de entidades locales, los servicios públicos de empleo y formación así como los servicios y prestaciones del resto de sistemas de protección social de competencia autonómica.

Se concreta también el papel que desarrollarán los equipos técnicos de los servicios sociales de entidades locales, optando por un modelo de intervención integral que aborde la situación de las personas desde todos sus aspectos. Las personas que accedan a los servicios sociales de entidades locales contarán con un o una profesional de referencia, que será un trabajador o trabajadora social, de acuerdo con el vigente Catálogo de referencia de servicios sociales, publicado por el Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad, mediante la Resolución de 23 de abril de 2013, de la Secretaria de Estado de Servicios Sociales e Igualdad, por la que se publica el Acuerdo del Consejo Territorial de Servicios Sociales y del Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia en el BOE de 16 de mayo de 2013.

En el título III se establece como novedad la eliminación de la distinción entre entidades municipales colaboradoras y no colaboradoras, apostando a favor de la municipalización en la instrucción, tramitación y seguimiento de la renta de garantía, en sus dos modalidades, quedando asignadas las competencias de resolución y pago de la prestación que corresponda a la Generalitat, a través de las direcciones territoriales de la conselleria con competencias en materia de renta valenciana de inclusión. Dichas direcciones territoriales serán, asimismo, las competentes para la instrucción y resolución de las solicitudes de prestación de renta complementaria de ingresos. Finalmente, merece destacar que el plazo de resolución se establece en cuatro meses, estableciéndose además el carácter estimatorio del silencio administrativo.

El título IV contiene las reglas relativas al régimen de financiación, a través de los correspondientes créditos presupuestarios destinados a satisfacer el pago de las prestaciones económicas que se regulan en esta ley, que tendrán el carácter de ampliables, y con la posibilidad de aportaciones económicas que puedan efectuar al respecto las diputaciones provinciales a través de los correspondientes convenios, en el marco de las relaciones de colaboración y cooperación entre administraciones públicas.

El título V establece el régimen competencial y organizativo, la distribución de competencias y de atribuciones, en diferentes grados de responsabilidad, entre Generalitat, las entidades municipales y las diputaciones provinciales, a través de los instrumentos de cooperación, coordinación y participación que allí se regulan.

El título VI regula la planificación, coordinación, calidad y evaluación de las políticas del Consell en distintos ámbitos sectoriales, con

incidència directa en la lluita contra la pobresa i l'exclusió social, com són l'àmbit educatiu, l'ocupació, l'habitatge, la salut, la formació i els serveis socials, incloent-hi normes per a la millora de la qualitat, l'avaluació i el seguiment de la renda.

Finalment, es recullen les disposicions addicionals, transitòries, derogatòria i finals, incloent-hi el calendari d'implantació progressiva de la llei.

TÍTOL PRELIMINAR DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte

1. Aquesta llei té per objecte establir, en el marc del sistema públic de serveis socials de la Comunitat Valenciana, el règim jurídic de la renda valenciana d'inclusió, definida en l'article 7, de manera que es garantisca amb això el dret subjectiu a una prestació econòmica per a cobrir necessitats bàsiques a la unitat de convivència que no tinga els recursos econòmics suficients per a la cobertura d'aquestes.

2. És també objecte d'aquesta llei la regulació dels instruments i les actuacions orientades tant a prevenir el risc d'exclusió social com a mitigar les situacions d'exclusió social i laboral. Aquests instruments i actuacions seran considerats com un dret subjectiu per a la inclusió social d'aquestes persones.

Article 2. Del dret a la inclusió social

1. A l'efecte d'aquesta llei, el dret a la inclusió social es defineix com el dret a rebre els suports i l'acompanyament personalitzat orientat a la inclusió plena i efectiva en la societat, en totes les seues dimensions (econòmica, social, laboral, sanitària, educativa, habitacional, cultural...) que garantisca un nivell de vida i benestar adequats.

2. Seran titulars d'aquest dret totes les persones amb residència a la Comunitat Valenciana que es troben en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social i complisquen els requisits establits en l'article 12 d'aquesta llei.

Article 3. De les situacions d'exclusió i vulnerabilitat social

1. S'entén per situacions d'exclusió social, als efectes d'aquesta llei, aquelles situacions en les quals les persones no tenen els recursos necessaris per a cobrir les seues necessitats bàsiques, per a l'exercici dels seus drets socials, amb limitacions en la seua participació social, i es troben en un estat de dificultat personal o social per a la seua inclusió social i, si escau, inserció laboral.

2. Es defineix la condició de vulnerabilitat social com una situació de risc, de dificultat que inhabilita i invalida, de manera immediata o en el futur, les persones o els grups afectats, en la satisfacció de la seua subsistència i de qualitat de vida.

3. Reglamentàriament, s'establiran els criteris i els indicadors per tal d'avaluar aquestes situacions.

Article 4. Persones titulars, beneficiàries i destinatàries de la renda valenciana d'inclusió

1. A l'efecte d'aquesta llei, les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió seran tant la persona titular com les persones beneficiàries que componen la unitat de convivència definida en l'article següent, i són:

a) Titular, la persona a favor de la qual es concedeix la renda valenciana d'inclusió i que és la perceptora material d'aquesta, així com, si és el cas, a nom de la qual s'estableix el corresponent instrument d'inclusió social i, si és el cas, inserció laboral.

b) Beneficiàries i beneficiaris, la persona o persones que conviuen amb la persona titular com a membres de la unitat de convivència, segons es defineix en l'article 5 d'aquesta llei.

c) Destinatàries i destinataris, la persona titular i la persona o persones beneficiàries a què es refereixen els apartats anteriors.

2. Amb caràcter excepcional, i sempre que es justifique expressament en l'informe social que a aquest efecte elaboren els i les treballadores socials dels serveis socials d'entitats locals, podran ser persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió aquelles persones en les quals, encara que no complisquen tots els requisits establits, concòrreguen circumstàncies extraordinàries que les facen ser considerades

incidencia directa en la lucha contra la pobreza y la exclusión social, como son el ámbito educativo, el de empleo, la vivienda, la salud, la formación y los servicios sociales, incluyendo normas para la mejora de la calidad, evaluación y seguimiento de la renta.

Finalmente, se recogen las disposiciones adicionales, transitorias, derogatoria y finales, incluyendo el calendario de implantación progresiva de la ley.

TÍTULO PRELIMINAR DISPOSICIONES GENERALES

Artículo 1. Objeto

1. La presente ley tiene por objeto establecer, en el marco del sistema público de servicios sociales de la Comunitat Valenciana, el régimen jurídico de la renta valenciana de inclusión, definida en el artículo 7, garantizando con ello el derecho subjetivo a una prestación económica para cubrir necesidades básicas a la unidad de convivencia que carezca de los recursos económicos suficientes para la cobertura de las mismas.

2. Es también objeto de esta ley la regulación de los instrumentos y las actuaciones orientadas tanto a prevenir el riesgo de exclusión social como a mitigar las situaciones de exclusión social y laboral. Estos instrumentos y actuaciones serán considerados como un derecho subjetivo para la inclusión social de estas personas.

Artículo 2. Del derecho a la inclusión social

1. A los efectos de esta ley, el derecho a la inclusión social se define como el derecho a recibir los apoyos y el acompañamiento personalizado orientado a la inclusión plena y efectiva en la sociedad, en todas sus dimensiones (económica, social, laboral, sanitaria, educativa, habitacional, cultural...) que garantice un nivel de vida y bienestar adecuados.

2. Serán titulares de este derecho todas las personas con residencia en la Comunitat Valenciana que se encuentren en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social y cumplan los requisitos establecidos en el artículo 12 de la presente ley.

Artículo 3. De las situaciones de exclusión y vulnerabilidad social

1. Se entiende por situaciones de exclusión social, a los efectos de esta ley, aquellas situaciones en las que las personas no tienen los recursos necesarios para cubrir sus necesidades básicas, para el ejercicio de sus derechos sociales, con limitaciones en su participación social, y se encuentran en un estado de dificultad personal o social para su inclusión social y, en su caso, inserción laboral.

2. Se define la condición de vulnerabilidad social como una situación de riesgo, de dificultad que inhabilita e invalida, de manera inmediata o en el futuro, a las personas o grupos afectados, en la satisfacción de su subsistencia y de calidad de vida.

3. Reglamentariamente, se establecerán los criterios y los indicadores para evaluar estas situaciones.

Artículo 4. Personas titulares, beneficiarias y destinatarias de la renta valenciana de inclusión

1. A los efectos de la presente ley, las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión serán tanto la persona titular como la o las personas beneficiarias que componen la unidad de convivencia definida en el artículo siguiente, siendo:

a) Titular, la persona a cuyo favor se concede la renta valenciana de inclusión y que resulta ser la perceptora material de la misma, así como, en su caso, a cuyo nombre se establece el correspondiente instrumento de inclusión social y, en su caso, inserción laboral.

b) Beneficiarias y beneficiarios, la persona o personas que conviuen con la persona titular como miembros de la unidad de convivencia, según se define en el artículo 5 de la presente ley.

c) Destinatarias y destinatarios, la persona titular y la persona o personas beneficiarias a que se refieren los apartados anteriores.

2. Con carácter excepcional, y siempre que así se justifique expresamente en el informe social que a tal efecto elaboren los y las trabajadoras sociales de los servicios sociales de entidades locales, podrán ser personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión aquellas personas en las que, aun no cumpliendo todos los requisitos establecidos, concurren circunstancias extraordinarias que las haga considerar en

en situació d'especial vulnerabilitat, d'acord amb el que s'establisca reglamentàriament.

Article 5. Unitat de convivència

1. A l'efecte d'aquesta llei, s'entendrà com a unitat de convivència la formada per la persona titular de la renda amb caràcter individual, així com la formada per aquesta i altres persones que convisquen amb ella en un mateix habitatge o allotjament en virtut de vincles matrimonials o d'una relació permanent anàloga a la conyugal, o filiació, siga quina siga la seua naturalesa, incloent-hi la tutela ordinària, de parentiu per consanguinitat fins al segon grau, o per afinitat fins al primer grau, o per una relació d'acolliment familiar, o de delegació de guarda amb finalitats d'adopció. També podran formar part de la unitat de convivència les persones menors d'edat que es troben sota la guarda de fet de la persona titular de forma temporal i en les condicions que es determine reglamentàriament.

2. Sense perjudici del que estableix l'apartat anterior, i d'acord amb els requisits que s'establisquen reglamentàriament, podran ser destinatàries de la renda valenciana d'inclusió aquelles unitats de convivència que compartisquen habitatge o allotjament amb altres unitats de convivència entre les quals no hi haja cap vincle dels esmentats en l'apartat anterior, sempre que es justifique en l'informe social dels serveis socials d'entitats locals que aquestes unitats de convivència cohabituen de manera independent i autònoma.

3. Amb caràcter excepcional, d'acord amb els requisits i les condicions que s'establisquen reglamentàriament, i sempre que s'acredite aquesta qüestió mitjançant l'informe social que es realitzarà atenent la gravetat de la situació, podran tenir la consideració d'unitat de convivència independent, per un període màxim de 24 mesos, les persones que hagen establert, de forma sobreenvidada, el seu domicili en el mateix habitatge o allotjament amb una altra unitat de convivència, de manera independent i autònoma, sense perjudici del vincle que puguen mantenir amb aquelles, i es tracte de:

a) Persones que siguen víctimes d'explotació sexual o tràfic de persones, de violència de gènere o intrafamiliar.

b) Persones que hagen abandonat el seu domicili habitual, juntament amb els seus descendents, si és el cas, com a conseqüència d'una ruptura matrimonial per separació o divorci, o com a conseqüència de l'absència de recursos econòmics suficients per a sufragar les despeses d'allotjament, o per alguna altra situació extrema que així ho determine.

c) Persones o unitats de convivència que hagen patit un procés de desnonament del seu habitatge habitual i no siguen titulars del dret de propietat o d'ús d'un altre immoble.

d) Persones entre 16 i 24 anys amb menors d'edat a càrrec seu.

e) Persones entre 18 i 24 anys que hagen estat subjectes al sistema de protecció de menors o al sistema judicial de reeducació en algun període dels tres anys anteriors a la majoria d'edat.

f) Persones entre 16 i 18 anys que participen en programes per a la preparació de la vida independent com a complement a una mesura de protecció jurídica de la persona menor d'edat, d'acord amb l'article 22 bis de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de mesures de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil.

g) Persones menors de 25 anys amb pensió d'orfenesa.

4. En cap cas es podrà formar part de dues unitats de convivència amb caràcter simultani, excepte les persones menors d'edat en règim legal de guarda i custòdia compartida, d'acord amb el que s'establisca reglamentàriament.

Article 6. Habitatge o allotjament

1. Es considera habitatge o allotjament el marc físic de residència permanent i independent on resideixen la persona o persones que componen la unitat de convivència.

2. S'assimilen a habitatge o allotjament aquells espais físics de residència col·lectiva utilitzats de manera independent per les unitats de convivència, d'acord amb els requisits que es determinen reglamentàriament.

situación de especial vulnerabilidad, de acuerdo con lo que se establezca reglamentariamente.

Artículo 5. Unidad de convivencia

1. A los efectos de la presente ley, se entenderá como unidad de convivencia la formada por la persona titular de la renta con carácter individual, así como la formada por la misma y otras personas que convivan con esta en una misma vivienda o alojamiento en virtud de vínculos matrimoniales o de una relación permanente análoga a la conyugal, o filiación cualquiera que sea su naturaleza incluida la tutela ordinaria, de parentesco por consanguinidad hasta el segundo grado, o por afinidad hasta el primer grado, o por una relación de acogimiento familiar, o de delegación de guarda con fines de adopción. También podrán formar parte de la unidad de convivencia las personas menores de edad que se encuentren bajo la guarda de hecho de la persona titular de forma temporal y en las condiciones que se determine reglamentariamente.

2. Sin perjuicio de lo establecido en el apartado anterior, y de acuerdo con los requisitos que se establezcan reglamentariamente, podrán ser destinatarias de la renta valenciana de inclusión aquellas unidades de convivencia que compartan vivienda o alojamiento con otras unidades de convivencia entre las que no exista ningún vínculo de los relacionados en el apartado anterior, siempre que se justifique en el informe social de los servicios sociales de entidades locales que dichas unidades de convivencia cohabitan de forma independiente y autónoma.

3. Con carácter excepcional, de acuerdo con los requisitos y condiciones que se establezcan reglamentariamente, y siempre que se acredite dicho extremo mediante el informe social que se realizará atendiendo a la gravedad de la situación, podrán tener la consideración de unidad de convivencia independiente, por un período máximo de 24 meses, las personas que hayan establecido de forma sobreenvidada su domicilio en la misma vivienda o alojamiento con otra unidad de convivencia, de forma independiente y autónoma, sin perjuicio del vínculo que puedan mantener con aquellas, y se trate de:

a) Personas víctimas de explotación sexual o trata, de violencia de género o intrafamiliar.

b) Personas que hayan abandonado su domicilio habitual, junto con sus descendientes, en su caso, como consecuencia de una ruptura matrimonial por separación o divorcio, o como consecuencia de la ausencia de recursos económicos suficientes para sufragar los gastos de alojamiento, o por alguna otra situación extrema que así lo determine.

c) Personas o unidades de convivencia que hayan sufrido un proceso de desahucio de su vivienda habitual y no sean titulares del derecho de propiedad o de uso de otro inmueble.

d) Personas entre 16 y 24 años con menores de edad a su cargo.

e) Personas entre 18 y 24 años que hayan estado sujetas al sistema de protección de menores o al sistema judicial de reeducación en algún período de los tres años anteriores a la mayoría de edad.

f) Personas entre 16 y 18 años que participen en programas para la preparación de la vida independiente como complemento a una medida de protección jurídica de la persona menor de edad, de acuerdo al artículo 22 bis de la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de medidas de protección jurídica del menor, de modificación parcial del Código civil y de la Ley de enjuiciamiento civil.

g) Personas menores de 25 años con pensión de orfandad.

4. En ningún caso se podrá formar parte de dos unidades de convivencia con carácter simultáneo, salvo las personas menores de edad en régimen legal de guarda y custodia compartida de acuerdo con lo que se establezca reglamentariamente.

Artículo 6. Vivienda o alojamiento

1. Se considera vivienda o alojamiento el marco físico de residencia permanente e independiente donde residen la persona o personas que componen la unidad de convivencia.

2. Se asimilan a vivienda o alojamiento aquellos espacios físicos de residencia colectiva, utilizados de forma independiente por las unidades de convivencia, de acuerdo con los requisitos que se determinen reglamentariamente.

TÍTOL I LA RENDA VALENCIANA D'INCLUSIÓ

Article 7. Concepte de renda valenciana d'inclusió

La renda valenciana d'inclusió és un dret subjectiu que es concreta a través d'una prestació econòmica i/o un procés d'inclusió social dirigida a cobrir les necessitats bàsiques que garantisquen la qualitat de vida i combaten l'exclusió i la vulnerabilitat social, que podrà estar vinculada als instruments i les actuacions de suport regulats en aquesta llei, i facilitarà l'accés a l'educació, la sanitat, l'habitatge, l'esport, la cultura, i als serveis d'ocupació i formació en igualtat d'oportunitats.

Article 8. Característiques

La renda valenciana d'inclusió presenta, amb caràcter general, les característiques següents:

a) És complementària respecte dels recursos econòmics de què disposa la persona titular i els membres integrants de la unitat de convivència, si escau, fins a l'import màxim que corresponga percebre en concepte de renda valenciana d'inclusió.

b) És intransferible, per la qual cosa no podrà oferir-se en garantia d'obligacions, ni ser objecte de cessió total o parcial, ni de compensació o descompte, excepte per al reintegrament de les prestacions percebudes indegudament, ni podrà ser objecte de retenció o embargament, de conformitat amb el que estableixen el Codi civil, la Llei d'enjudiciament civil i altres normes de l'ordre civil.

c) Es configura com una prestació econòmica no condicionada a l'obligació de participar en activitats d'inclusió social o inserció laboral.

d) És una prestació periòdica i de durada indefinida, sempre que es mantinguem en el temps els requisits i les condicions que van originar el dret a la seua percepció i que permeten la seua renovació.

e) És incompatible amb la renúncia o la falta de sol·licitud de les prestacions econòmiques públiques a les quals tinguen dret les persones destinatàries, des de qualsevol dels sistemes de rendes.

Article 9. Modalitats de la renda valenciana d'inclusió

1. La renda valenciana d'inclusió es constitueix en les següents modalitats de prestacions econòmiques, en funció de la situació de vulnerabilitat econòmica, social o laboral de la persona i la seua unitat de convivència:

a) Renda complementària d'ingressos, que comprèn les modalitats següents:

1. Renda complementària d'ingressos del treball.
2. Renda complementària d'ingressos per prestacions.

b) Renda de garantia, que comprèn les modalitats següents:

1. Renda de garantia d'ingressos mínims.
2. Renda de garantia d'inclusió social.

Article 10. Renda complementària d'ingressos

La renda complementària d'ingressos comprèn les modalitats de renda complementària d'ingressos procedents del treball i la de renda complementària d'ingressos procedents de prestacions.

a) La renda complementària d'ingressos del treball és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a complementar el nivell d'ingressos de la unitat de convivència que, fins i tot disposant d'ingressos procedents del treball, té un nivell mensual de recursos econòmics que són insuficients per a atendre les despeses associades a les necessitats bàsiques per al manteniment d'una vida digna i que no arriben a l'import que es determina per a aquesta modalitat de renda.

b) La renda complementària d'ingressos per prestacions és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a complementar el nivell d'ingressos de la unitat de convivència que, fins i tot disposant d'ingressos procedents de certes pensions o prestacions socials que no siguen incompatibles, té un nivell mensual de recursos econòmics que són insuficients per a fer front a les despeses associades al manteniment d'una vida digna i que no arriben a l'import per a aquesta modalitat de renda.

Reglamentàriament s'establiran les prestacions que seran susceptibles de ser complementades amb la renda valenciana d'inclusió, així com els seus requisits i condicions de compatibilitat.

TÍTULO I LA RENTA VALENCIANA DE INCLUSIÓN

Artículo 7. Concepto de renta valenciana de inclusión

La renta valenciana de inclusión es un derecho subjetivo que se concreta a través de una prestación económica y/o un proceso de inclusión social dirigida a cubrir las necesidades básicas que garanticen la calidad de vida combatiendo la exclusión y la vulnerabilidad social, que podrá estar vinculada a los instrumentos y actuaciones de apoyo regulados en esta ley, facilitando el acceso a la educación, la sanidad, la vivienda, el deporte, la cultura, y a los servicios de empleo y formación en igualdad de oportunidades.

Artículo 8. Características

La renta valenciana de inclusión presenta, con carácter general, las siguientes características:

a) Es complementaria respecto de los recursos económicos de que disponga la persona titular y los miembros integrantes de la unidad de convivencia, en su caso, hasta el importe máximo que corresponda percibir en concepto de renta valenciana de inclusión.

b) Es intransferible, por lo que no podrá ofrecerse en garantía de obligaciones, ni ser objeto de cesión total o parcial, ni de compensación o descuento, salvo para el reintegro de las prestaciones indebidamente percibidas, ni podrá ser objeto de retención o embargo de conformidad con lo establecido en el Código civil, en la Ley de enjuiciamiento civil y demás normas del orden civil.

c) Se configura como una prestación económica no condicionada a la obligación de participar en actividades de inclusión social o inserción laboral.

d) Es una prestación periódica y de duración indefinida, siempre que se mantengan en el tiempo los requisitos y condiciones que originaron el derecho a su percepción y que permitan su renovación.

e) Es incompatible con la renuncia o la falta de solicitud de las prestaciones económicas públicas a las que tengan derecho las personas destinatarias, desde cualquiera de los sistemas de rentas.

Artículo 9. Modalidades de la renta valenciana de inclusión

1. La renta valenciana de inclusión se constituye en las siguientes modalidades de prestaciones económicas, en función de la situación de vulnerabilidad económica, social o laboral de la persona y su unidad de convivencia:

a) Renta complementaria de ingresos, que comprende las siguientes modalidades:

1. Renta complementaria de ingresos del trabajo.
2. Renta complementaria de ingresos por prestaciones.

b) Renta de garantía, que comprende las siguientes modalidades:

1. Renta de garantía de ingresos mínimos.
2. Renta de garantía de inclusión social.

Artículo 10. Renta complementaria de ingresos

La renta complementaria de ingresos comprende las modalidades de renta complementaria de ingresos procedentes del trabajo y la de renta complementaria de ingresos procedentes de prestaciones.

a) La renta complementaria de ingresos del trabajo es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a complementar el nivel de ingresos de la unidad de convivencia que, aun disponiendo de ingresos procedentes del trabajo, cuenta con un nivel mensual de recursos económicos que resultan insuficientes para atender los gastos asociados a las necesidades básicas para el mantenimiento de una vida digna y que no alcanzan el importe que se determina para esta modalidad de renta.

b) La renta complementaria de ingresos por prestaciones es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a complementar el nivel de ingresos de la unidad de convivencia que, aun disponiendo de ingresos procedentes de ciertas pensiones o prestaciones sociales que no sean incompatibles, cuenta con un nivel mensual de recursos económicos que resultan insuficientes para hacer frente a los gastos asociados al mantenimiento de una vida digna y que no alcanzan el importe para esta modalidad de renta.

Reglamentariamente se establecerán las prestaciones que serán susceptibles de ser complementadas con la renta valenciana de inclusión, así como sus requisitos y condiciones de compatibilidad.

Article 11. Renda de garantia

1. La renda de garantia comprèn les modalitats de renda de garantia d'ingressos mínims i la de renda de garantia d'inclusió social.

a) La renda de garantia d'ingressos mínims és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a les unitats de convivència en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social el nivell de recursos econòmics de les quals no arribe a l'import corresponent de la renda de garantia d'ingressos mínims i siga insuficient per a atendre les despeses associades a les necessitats bàsiques de la vida diària. En tot cas, la persona titular de la prestació adquirirà el compromís d'afavorir l'accés als drets socials bàsics a les persones destinatàries que formen part de la unitat de convivència garantint l'accés a programes personalitzats d'inclusió en el cas que les persones beneficiàries tinguen xiquets o xiquetes a càrrec tenint en compte l'interès superior del menor i adaptant-se a les necessitats dels col·lectius més vulnerables.

b) La renda de garantia d'inclusió social és la prestació periòdica, de naturalesa econòmica, dirigida a garantir el dret a la inclusió a les unitats de convivència en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social el nivell de recursos econòmics de les quals no arribe a l'import de la renda de garantia d'inclusió social i siga insuficient per a atendre les despeses associades a les necessitats bàsiques de la vida diària i en la qual la persona titular o la persona o persones beneficiàries subscriguen voluntàriament l'acord d'inclusió social regulat en l'article 18 d'aquesta llei i el seu desplegament reglamentari.

2. La renda de garantia té caràcter subsidiari de les prestacions econòmiques vigents i previstes en la resta de sistemes de protecció social, tant estatals com autonòmics, a les quals pugen tenir dret les persones destinatàries, i es constitueix com l'últim recurs de protecció social al qual poder accedir.

3. Reglamentàriament s'establiran els casos en què, excepcionalment, i per prescripció del treballador o treballadora social dels serveis socials d'entitats locals, es podrà prescindir de la subscripció de l'acord per al compliment del programa personalitzat d'inclusió, sense perjudici del seguiment corresponent per part de l'equip tècnic dels serveis socials d'entitats locals, d'acord amb els requisits que es desplegaran reglamentàriament.

Article 12. Requisits d'accés

1. Amb caràcter general, tindran dret a la renda valenciana d'inclusió, sense perjudici del que estableix l'apartat 2 de l'article 4, les persones que complisquen els requisits següents:

a) Estar empadronades o tenir la residència efectiva durant una suma mínima de 12 mesos, de manera continuada, en qualsevol municipi o municipis de la Comunitat Valenciana, immediatament anteriors a la data de sol·licitud.

També compleix aquest requisit la persona que hi haja estat empadronada o hi haja tingut la residència efectiva un total de 5 anys, de manera continuada o interrompuda, dels 10 immediatament anteriors a la sol·licitud.

En el cas de persones refugiades, asilades i les víctimes de violència de gènere o d'explotació sexual o tràfic de persones no s'exigirà temps mínim de residència.

A l'efecte d'acreditació de residència efectiva es considerarà tenir assignada assistència mèdica o estar inscrit com a demandant d'ocupació o tenir descendents escolaritzats o altres supòsits que es consideren reglamentàriament.

b) No disposar de recursos econòmics o, en cas de tenir-ne, que aquests siguen inferiors a la quantia mensual de la modalitat de renda valenciana d'inclusió que puga correspondre a la persona titular o a la unitat de convivència.

c) No disposar de béns mobles o immobles, diferents als de l'habitatge habitual, sobre els quals es posseïssa un dret de propietat, possessió, usufruct o qualsevol altre que, per les seues característiques, valoració, possibilitat d'explotació o venda, indique l'existència de mitjans suficients i superiors a l'import de la renda valenciana d'inclusió, d'acord a la seua modalitat i la unitat de convivència, de la manera que es determinarà reglamentàriament. Quedaran exceptuats d'aquesta prohibició aquells que formen part d'un patrimoni especialment protegit de les persones amb discapacitat, constituït de conformitat amb la seua normativa específica.

Artículo 11. Renta de garantía

1. La renta de garantía comprende las modalidades de renta de garantía de ingresos mínimos y la de renta garantía de inclusión social.

a) La renta de garantía de ingresos mínimos es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a las unidades de convivencia en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social cuyo nivel de recursos económicos no alcance el importe correspondiente de la renta de garantía de ingresos mínimos, resultando insuficiente para atender los gastos asociados a las necesidades básicas de la vida diaria. En todo caso, la persona titular de la prestación adquirirá el compromiso de favorecer el acceso a los derechos sociales básicos a las personas destinatarias que formen parte de la unidad de convivencia garantizando el acceso a programas personalizados de inclusión en caso de que las personas beneficiarias tengan niños o niñas a cargo teniendo en cuenta el interés superior del menor y adaptándose a las necesidades de los colectivos más vulnerables.

b) La renta de garantía de inclusión social es la prestación periódica, de naturaleza económica, dirigida a garantizar el derecho a la inclusión a las unidades de convivencia en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social cuyo nivel de recursos económicos no alcance el importe la renta de garantía de inclusión social, resultando insuficiente para atender los gastos asociados a las necesidades básicas de la vida diaria y en la que la persona titular o la persona o personas beneficiarias suscriban voluntariamente el acuerdo de inclusión social regulado en el artículo 18 de esta ley y su desarrollo reglamentario.

2. La renta de garantía tiene carácter subsidiario de las prestaciones económicas vigentes y previstas en el resto de sistemas de protección social, tanto estatales como autonómicos, a las que pudieran tener derecho la o las personas destinatarias, constituyéndose como el último recurso de protección social al que poder acceder.

3. Reglamentariamente se establecerán los casos en que, excepcionalmente, y por prescripción del trabajador o trabajadora social de los servicios sociales de entidades locales, se podrá prescindir de la suscripción del acuerdo para el cumplimiento del programa personalizado de inclusión, sin perjuicio del oportuno seguimiento por el equipo técnico de los servicios sociales de entidades locales, de acuerdo a los requisitos que se desarrollarán reglamentariamente.

Artículo 12. Requisitos de acceso

1. Con carácter general tendrán derecho a la renta valenciana de inclusión, sin perjuicio de lo establecido en el apartado 2 del artículo 4, aquellas personas que cumplan los siguientes requisitos:

a) Estar empadronadas o tener la residencia efectiva durante una suma mínima de 12 meses, de manera continuada, en cualquier municipio o municipios de la Comunitat Valenciana, inmediatamente anteriores a la fecha de solicitud.

También cumple este requisito la persona que haya estado empadronada o haya tenido la residencia efectiva un total de 5 años, de manera continuada o interrumpida, de los 10 inmediatamente anteriores a la solicitud.

En el caso de personas refugiadas, asiladas y las víctimas de violencia de género o de explotación sexual o trata no se exigirá tiempo mínimo de residencia.

A los efectos de acreditación de residencia efectiva se considerará tener asignada asistencia médica o estar inscrito como demandante de empleo o tener descendientes escolarizados u otros supuestos que se consideren reglamentariamente.

b) No disponer de recursos económicos o, en caso de disponer de alguno, que estos sean inferiores a la cuantía mensual de la modalidad de renta valenciana de inclusión que pudiera corresponder al titular o la unidad de convivencia.

c) No disponer de bienes muebles o inmuebles, distintos a los de la vivienda habitual, sobre los que se posea un derecho de propiedad, posesión, usufructo o cualquier otro que, por sus características, valoración, posibilidad de explotación o venta, indique la existencia de medios suficientes y superiores al importe de la renta valenciana de inclusión, de acuerdo a su modalidad y la unidad de convivencia, de la forma que se determinará reglamentariamente. Quedarán exceptuados de esta prohibición aquellos que formen parte de un patrimonio especialmente protegido de las personas con discapacidad, constituido de conformidad con lo establecido en su normativa específica.

d) No ocupar una plaça en un centre d'atenció residencial, llevat d'aquells casos en que així es determine reglamentàriament.

2. Les persones menors de 25 anys, a més dels requisits establits en l'apartat 1 d'aquest article, hauran de complir de la manera que es determinarà reglamentàriament algun d'aquests requisits:

a) Ser major de 18 anys i haver romàs en situació d'alta en qualsevol dels règims que integren el sistema de la seguretat social entre un i dos anys abans de la sol·licitud de la renda valenciana d'inclusió, i sempre que s'acredite haver tingut anteriorment a la sol·licitud una llar independent de la família d'origen.

b) Ser major de 18 anys i haver estat subjecte, en algun període dels tres anys anteriors a la majoria d'edat, a una mesura administrativa de protecció de menors, o del sistema judicial de reeducació, en les condicions que s'establisquen reglamentàriament.

c) Ser major de 18 anys i trobar-se en situació de dependència o diversitat funcional.

d) Ser major de 16 anys i tenir a càrrec seu persones amb diversitat funcional, en situació de dependència o menors d'edat; ser víctima d'exploració sexual o tracta, o víctima de violència de gènere o intrafamiliar.

e) Ser major de 16 anys i participar en programes de preparació per a la vida independent dels menors, d'acord amb l'article 22 bis de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de mesures de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjuiciament civil.

f) Tenir entre 18 i 25 anys i estar en situació d'orfenesa.

3. No podran accedir a la renda valenciana d'inclusió les persones en qui concórreguen alguna de les circumstàncies següents:

a) Quan un dels membres de la unitat de convivència tinga dret legalment a percebre una pensió compensatòria o alimentària i no la reba, sense haver fet ús del seu dret a percebre-la, o renuncié voluntàriament a percebre-la, excepte quan la persona titular de la renda valenciana d'inclusió acredite ser víctima de violència de gènere o es trobe en altres supòsits excepcionals que justifiquen no fer-ne ús o renuncié a aquest dret, segons es determine reglamentàriament.

b) La renúncia de drets o la falta de sol·licitud de les prestacions econòmiques públiques a les quals tinga dret qualsevol membre de la unitat de convivència tant en el moment de la sol·licitud com en el temps de vigència de la percepció de la renda valenciana d'inclusió.

4. No podran accedir a les modalitats de renda de garantia de l'article 9.1.b les persones que puguen accedir a les modalitats de renda complementària d'ingressos que preveu l'article 9.1.a, segons el que s'establisca reglamentàriament.

Article 13. Incompatibilitats

La renda valenciana d'inclusió estarà subjecta a les incompatibilitats següents:

1. Només podrà concedir-se una prestació per unitat de convivència.

2. La percepció per la persona titular d'altres prestacions econòmiques que tinguen per finalitat la inclusió social, la inserció laboral o la garantia d'uns ingressos mínims diferents a la renda valenciana d'inclusió regulada en aquesta llei, excepte en el que preveu l'apartat 4 de l'article 16 d'aquesta llei.

Article 14. Obligacions de les persones titulars i beneficiàries

1. Les persones titulars de la renda valenciana d'inclusió, siga quina siga la modalitat de prestació a la qual accedisquen, assumiran les obligacions següents:

a) Destinar la quantia econòmica de la prestació a la finalitat per a la qual s'ha atorgat.

b) Comunicar, en el termini màxim de 20 dies hàbils, els fets sobrevinguts que, de conformitat amb el que disposa aquesta llei, puguen donar lloc a la modificació, suspensió o extinció del dret a la prestació.

c) Reclamar, durant tot el període de duració de la prestació, qualsevol dret econòmic que pugua correspondre a qualsevol membre de la unitat de convivència per qualsevol títol i exercir les accions corresponents per a fer-lo efectiu.

d) Mantenir l'empadronament i la residència efectiva a la Comunitat Valenciana durant tot el període de percepció de la prestació.

d) No ocupar una plaza en centro de atención residencial, excepto en los casos en que así se determine reglamentariamente.

2. Las personas menores de 25 años, además de los requisitos establecidos en el apartado 1 de este artículo, deberán cumplir en la forma que se determinará reglamentariamente alguno de estos requisitos:

a) Ser mayor de 18 años y haber permanecido en situación de alta en cualquiera de los regímenes que integran el sistema de la seguridad social entre uno y dos años antes de la solicitud de la renta valenciana de inclusión, y siempre que se acredite haber tenido anteriormente a la solicitud un hogar independiente de la familia de origen.

b) Ser mayor de 18 años y haber estado sujeto, en algún periodo de los tres años anteriores a la mayoría de edad, a una medida administrativa de protección de menores, o del sistema judicial de reeducación, en las condiciones que se desarrollen reglamentariamente.

c) Ser mayor de 18 años y encontrarse en situación de dependencia o diversidad funcional.

d) Ser mayor de 16 años y tener a su cargo personas con diversidad funcional, en situación de dependencia o menores de edad; ser víctima de explotación sexual o trata, o víctima de violencia de género o intrafamiliar.

e) Ser mayor de 16 años y participar en programas de preparación para la vida independiente de los menores de acuerdo al artículo 22 bis de la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de medidas de protección jurídica del menor, de modificación parcial del Código civil y de la Ley de enjuiciamiento civil.

f) Tener entre 18 y 25 años y estar en situación de orfandad.

3. No podrán acceder a la renta valenciana de inclusión las personas en quienes concurren alguna de las siguientes circunstancias:

a) Cuando uno de los miembros de la unidad de convivencia tenga derecho legalmente a percibir una pensión compensatoria o alimenticia y no la reciba, sin haber hecho uso de su derecho para percibirla, o renuncié voluntariamente a su percepción, excepto cuando el titular de la renta valenciana de inclusión acredite ser víctima de violencia de género, o se encuentre en otros supuestos excepcionales que justifiquen no hacer uso o la renuncia del citado derecho según se determine reglamentariamente.

b) La renuncia de derechos o la falta de solicitud de las prestaciones económicas públicas a las que tenga derecho cualquier miembro de la unidad de convivencia tanto en el momento de la solicitud como en el tiempo de vigencia de la percepción de la renta valenciana de inclusión.

4. No podrán acceder a las modalidades de renta de garantía del artículo 9.1.b aquellas personas que puedan acceder a las modalidades de renta complementaria de ingresos que prevé el artículo 9.1.a, según lo que se establezca reglamentariamente.

Artículo 13. Incompatibilidades

La renta valenciana de inclusión estará sujeta a las siguientes incompatibilidades:

1. Solo podrá concederse una prestación por unidad de convivencia.

2. La percepción por la persona titular de otras prestaciones económicas que tengan por finalidad la inclusión social, la inserción laboral o la garantía de unos ingresos mínimos diferentes a la renta valenciana de inclusión regulada en esta ley, con excepción de lo previsto en el apartado 4 del artículo 16 de la presente ley.

Artículo 14. Obligaciones de las personas titulares y beneficiarias

1. Las personas titulares de la renta valenciana de inclusión, cualquiera que sea la modalidad de prestación a la que accedan, asumirán las siguientes obligaciones:

a) Destinar la cuantía económica de la prestación a la finalidad para la cual se ha otorgado.

b) Comunicar, en el plazo máximo de 20 días hábiles, los hechos sobrevenidos que, de conformidad con lo dispuesto en la presente ley, pudieran dar lugar a la modificación, suspensión o extinción del derecho a la prestación.

c) Reclamar, durante todo el periodo de duración de la prestación, cualquier derecho económico que les pueda corresponder a cualquier miembro de la unidad de convivencia por cualquier título y ejercitar las acciones correspondientes para hacerlo efectivo.

d) Mantener el empadronamiento y la residencia efectiva en la Comunitat Valenciana durante todo el periodo de percepció de la prestació.

e) Comunicar, en el termini màxim de 20 dies hàbils, qualsevol canvi relatiu al domicili habitual de la unitat de convivència o el canvi del domicili facilitat, a l'efecte de notificacions als serveis socials d'entitats locals i, si escau, als serveis públics d'ocupació.

f) Reintegrar l'import de les prestacions indegudament percebudes o percebudes en una quantia indeguda.

g) Comparèixer i atendre els requeriments de l'administració i col·laborar amb les actuacions de comprovació, seguiment, revisió i modificació que aquesta duga a terme, sense perjudici, si escau, de les especificitats que s'hagen previst en aquesta llei i en el seu desenvolupament respecte als instruments de seguiment, inclusió social o inserció laboral.

h) Participar en el projecte d'intervenció social i educatiu familiar establert a partir de la declaració de la situació de risc del menor, d'acord amb l'article 17 de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, que recull els casos de risc i desamparament de menors, quan la unitat de convivència està sent objecte d'intervenció per part de l'entitat pública de protecció de menors.

i) Participar en el pla individualitzat de protecció o, si escau, en el programa de reintegració familiar, d'acord amb l'article 19 bis de la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació parcial del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, quan la unitat de convivència està sent objecte d'intervenció per part de l'entitat pública de protecció de menors.

2. En el cas de persones titulars de la renda complementària d'ingressos del treball, a més de les obligacions establides en l'apartat anterior estaran obligades a ser demandants de millora d'ocupació, tant en el moment de presentar la sol·licitud com durant el període de concessió de la prestació. Hauran de participar en accions d'orientació, formació i millora de l'ocupabilitat si ho determinen així els serveis públics d'ocupació i el desplegament reglamentari.

3. Les persones titulars de la renda de garantia d'inclusió social i, si escau, la persona o les persones beneficiàries de la unitat de convivència, d'acord amb els programes personalitzats d'inclusió, a més de les establides en l'apartat 1 anterior, tindran les obligacions següents:

a) Complir els compromisos i les obligacions específics que s'hagen acordat en el programa personalitzat d'inclusió.

b) Comparèixer, quan haja sigut prèviament requerit, davant dels serveis socials competents, el servei públic d'ocupació i les entitats sense ànim de lucre que figuren inscrites en el Registre General dels Titulars d'Activitats d'Acció Social i dels Serveis i Centres d'Acció Social a la Comunitat Valenciana (d'ara endavant, Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social) i estiguen desenvolupant itineraris en col·laboració amb els serveis socials d'entitats locals o el servei públic d'ocupació.

c) Sol·licitar la inscripció com a demandant d'ocupació i participar en les accions de millora de l'ocupabilitat en les quals fóra prescrit en l'itinerari corresponent, una vegada determinades la idoneïtat i l'aptitud per a això.

d) Participar en l'itinerari d'inclusió social desenvolupat pels serveis socials o en col·laboració amb entitats sense ànim de lucre que figuren inscrites en el Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social o en l'itinerari d'inserció laboral desenvolupat pels serveis públics d'ocupació o per entitats socials acreditades per a això.

Article 15. Import de la renda valenciana d'inclusió

1. Per a la renda complementària d'ingressos del treball, els ingressos mínims garantits es definiran com a percentatges del salari mínim interprofessional (SMI) mensual vigent calculat en dotze mensualitats, per a la unitat de convivència definida en l'article 5 d'aquesta llei, d'acord amb el nombre de membres, en els termes següents:

- Una persona: 80 % del SMI.
- Dues persones: 88 % del SMI.
- Tres persones: 96 % del SMI.
- Quatre persones: 104 % del SMI.
- Cinc persones: 112 % del SMI.
- Sis persones o més persones: 120 % del SMI.

e) Comunicar, en el plazo máximo de 20 días hábiles, cualquier cambio relativo al domicilio habitual de la unidad de convivencia o el cambio del domicilio facilitado a efectos de notificaciones a los servicios sociales de entidades locales y, en su caso, a los servicios públicos de empleo.

f) Reintegrar el importe de las prestaciones indebidamente percibidas o percibidas en cuantía indebida.

g) Comparecer y atender los requerimientos de la administración y colaborar con las actuaciones de comprobación, seguimiento, revisión y modificación que esta lleve a cabo, sin perjuicio, en su caso, de las especificidades que se hayan previsto en esta ley y en su desarrollo con respecto a los instrumentos de seguimiento, inclusión social o inserción laboral.

h) Participar en el proyecto de intervención social y educativo familiar establecido a partir de la declaración de la situación de riesgo del menor, de acuerdo con el artículo 17 de la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor, de modificación parcial del Código civil y de la Ley de enjuiciamiento civil, que recoge los casos de riesgo y desamparo de menores, cuando la unidad de convivencia está siendo objeto de intervención por parte de la entidad pública de protección de menores.

i) Participar en el plan individualizado de protección o, en su caso, en el programa de reintegración familiar, de acuerdo con el artículo 19 bis de la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor, de modificación parcial del Código civil y de la Ley de enjuiciamiento civil, cuando la unidad de convivencia está siendo objeto de intervención por parte de la entidad pública de protección de menores.

2. En el caso de personas titulares de la renta complementaria de ingresos del trabajo, además de las obligaciones establecidas en el apartado anterior, estarán obligadas a ser demandantes de mejora de empleo, tanto en el momento de presentar la solicitud como durante el período de concesión de la prestación. Deberán participar en acciones de orientación, formación y mejora de la empleabilidad si así se determinara por parte de los servicios públicos de empleo y el desarrollo reglamentario.

3. Las personas titulares de la renta de garantía de inclusión social y, en su caso, la persona o personas beneficiarias de la unidad de convivencia, de acuerdo con los programas personalizados de inclusión, además de las establecidas en el apartado 1 anterior, tendrán las siguientes obligaciones:

a) Cumplir con los compromisos y obligaciones específicos que se hayan acordado en el programa personalizado de inclusión.

b) Comparecer cuando haya sido previamente requerido ante los servicios sociales competentes, el servicio público de empleo y las entidades sin ánimo de lucro que figuren inscrites en el Registro General de los Titulares de Actividades de Acción Social y de los Servicios y Centros de Acción Social en la Comunitat Valenciana (en adelante, Registro de Titulares de Actividades de Acción Social) y estén desarrollando itinerarios en colaboración con los servicios sociales de entidades locales o el servicio público de empleo.

c) Solicitar la inscripción como demandante de empleo y participar en las acciones de mejora de la empleabilidad en las que fuese prescrita en el correspondiente itinerario, una vez determinada la idoneidad y aptitud para ello.

d) Participar en el itinerario de inclusión social desarrollado por los servicios sociales o en colaboración por entidades sin ánimo de lucro que figuren inscrites en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social o en el itinerario de inserción laboral desarrollado por los servicios públicos de empleo o por entidades sociales acreditadas para ello.

Artículo 15. Importe de la renta valenciana de inclusión

1. Para la renta complementaria de ingresos del trabajo, los ingresos mínimos garantizados se definirán como porcentajes del salario mínimo interprofesional (SMI) mensual vigente calculado en doce mensualidades, para la unidad de convivencia definida en el artículo 5 de esta ley, de acuerdo con el número de miembros en los términos siguientes:

- Una persona: 80 % del SMI.
- Dos personas: 88 % del SMI.
- Tres personas: 96 % del SMI.
- Cuatro personas: 104 % del SMI.
- Cinco personas: 112 % del SMI.
- Seis personas o más personas: 120 % del SMI.

2. Per a la renda complementària d'ingressos per prestacions s'establirà reglamentàriament el tipus de prestacions que podran ser complementades, d'acord amb la legislació corresponent que les regula i amb el règim d'incompatibilitats entre aquestes. En aquests casos, la quantia de la renda complementària, quan els ingressos econòmics de la unitat de convivència no superen l'import màxim indicat en l'apartat anterior, correspondrà al percentatge que s'establirà reglamentàriament respecte al salari mínim interprofessional (SMI) calculat en dotze mensualitats.

3. Per a la renda de garantia d'ingressos mínims, els ingressos mínims garantits es definiran com a percentatges de l'SMI vigent en cada moment calculat en dotze mensualitats, per a la unitat de convivència definida en l'article 5 d'aquesta llei, d'acord amb el nombre de membres, en els termes següents:

- a) Una persona: 35 % del SMI.
- b) Dues persones: 42 % del SMI.
- c) Tres persones: 45 % del SMI.
- d) Quatre persones: 47 % del SMI.
- e) Cinc persones: 51 % del SMI.
- f) Sis o més persones: 55 % del SMI.

4. Per a la renda de garantia d'inclusió social, els ingressos mínims garantits inclouran el suport econòmic als processos d'inclusió social i inserció laboral vinculat als acords i els itineraris en els termes previstos en el títol II d'aquesta llei. Es definiran com a percentatges de l'SMI vigent en cada moment, calculat en dotze mensualitats, per a la unitat de convivència definida en l'article 5 d'aquesta llei, d'acord amb el nombre de membres, en els termes següents:

- a) Una persona: 70 % de l'SMI.
- b) Dues persones: 82 % de l'SMI.
- c) Tres persones: 90 % de l'SMI.
- d) Quatre persones: 96 % de l'SMI.
- e) Cinc persones: 102 % de l'SMI.
- f) Sis o més persones: 110 % de l'SMI.

Article 16. Càlcul de la prestació econòmica de la renda valenciana d'inclusió

1. Per a la fixació de la quantia de la prestació de la renda valenciana d'inclusió aplicable a cada unitat de convivència es tindran en compte la persona titular i tots els altres membres de la seua unitat de convivència. Per a la determinació dels recursos econòmics disponibles de la unitat de convivència es prendran en compte els rendiments de tots els seus membres en els termes previstos en aquest article.

2. La quantia mensual de la prestació garantida aplicable a cada unitat de convivència estarà determinada per la diferència entre la quantia màxima de la renda valenciana d'inclusió en funció de la modalitat i la unitat de convivència i els recursos econòmics disponibles de la unitat de convivència. S'establirà un mínim de 50 euros mensuals sempre que els recursos econòmics no superen l'import màxim de la renda valenciana d'inclusió, si escau; excepte en la renda complementària d'ingressos per prestacions, en la qual la quantia mínima s'establirà reglamentàriament en funció de la normativa que regula les prestacions que s'hagen de complementar.

3. De l'import de la prestació que corresponga, calculada d'acord amb el que s'estableix en els apartats anteriors, s'haurà de deduir qualsevol tipus d'ingrés que tinga la persona titular i qualsevol membre de la unitat de convivència, inclòs el rendiment que s'atribuïska als immobles, en còmput anual, sempre que no es tracte de l'habitatge habitual. A l'efecte d'aquesta llei, serà rendiment dels immobles esmentats el 2 % del valor cadastral.

4. No obstant el que disposa l'apartat anterior, no es computaran les prestacions que s'establisquen reglamentàriament.

5. Amb caràcter excepcional i a l'efecte de calcular la quantia que s'ha de percebre en concepte de renda valenciana d'inclusió, en els termes que s'establisquen reglamentàriament no es computaran com a recursos econòmics de la unitat de convivència les quantitats que, una vegada concedida la prestació, puga percebre mensualment durant el termini màxim de tres mesos qualsevol membre de la unitat de convivència en concepte de rendes procedents del treball, sempre que aquestes siguin inferiors en còmput mensual a l'SMI vigent calculat en dotze mensualitats. No seran aplicables a aquests supòsits les regles sobre modificació i suspensió de la prestació que estableix el títol III d'aquesta llei.

2. Para la renta complementaria de ingresos por prestaciones se establecerá reglamentariamente el tipo de prestaciones que podrán ser complementadas, de acuerdo con la correspondiente legislación que las regula y el régimen de incompatibilidades entre ellas. En estos casos, la cuantía de la renta complementaria, cuando los ingresos económicos de la unidad de convivencia no superen el importe máximo indicado en el apartado anterior, corresponderá al porcentaje que se establecerá reglamentariamente con respecto al salario mínimo interprofesional (SMI) calculado en doce mensualidades.

3. Para la renta de garantía de ingresos mínimos los ingresos mínimos garantizados se definirán como porcentajes del SMI vigente en cada momento calculado en doce mensualidades, para la unidad de convivencia definida en el artículo 5 de esta ley, de acuerdo con el número de miembros en los términos siguientes:

- a) Una persona: 35 % del SMI.
- b) Dos personas: 42 % del SMI.
- c) Tres personas: 45 % del SMI.
- d) Cuatro personas: 47 % del SMI.
- e) Cinco personas: 51 % del SMI.
- f) Seis o más personas: 55 % del SMI.

4. Para la renta de garantía de inclusión social los ingresos mínimos garantizados incluirán el apoyo económico a los procesos de inclusión social e inserción laboral vinculado a los acuerdos e itinerarios en los términos previstos en el título II de esta ley. Se definirán como porcentajes del SMI vigente en cada momento, calculado en doce mensualidades, para la unidad de convivencia definida en el artículo 5 de esta ley, de acuerdo con el número de miembros en los términos siguientes:

- a) Una persona: 70 % del SMI.
- b) Dos personas: 82 % del SMI.
- c) Tres personas: 90 % del SMI.
- d) Cuatro personas: 96 % del SMI.
- e) Cinco personas: 102 % del SMI.
- f) Seis o más personas: 110 % del SMI.

Artículo 16. Cálculo de la prestación económica de la renta valenciana de inclusión

1. Para la fijación de la cuantía de la prestación de la renta valenciana de inclusión aplicable a cada unidad de convivencia se tendrá en cuenta a la persona titular y a todos los demás miembros de su unidad de convivencia. Para la determinación de los recursos económicos disponibles de la unidad de convivencia se tomarán en cuenta los rendimientos de todos sus miembros en los términos previstos en este artículo.

2. La cuantía mensual de la prestación garantizada aplicable a cada unidad de convivencia vendrá determinada por la diferencia entre la cuantía máxima de la renta valenciana de inclusión en función de la modalidad y la unidad de convivencia y los recursos económicos disponibles de la unidad de convivencia, estableciendo un mínimo de 50 euros mensuales siempre que los recursos económicos no superen el importe máximo de la renta valenciana de inclusión en su caso; excepto en la renta complementaria de ingresos por prestaciones, en la que la cuantía mínima se establecerá reglamentariamente en función de la normativa que regula las prestaciones a complementar.

3. Del importe de la prestación que corresponda, calculada conforme a lo establecido en los apartados anteriores, deberá deducirse cualquier tipo de ingreso del que disponga la persona titular y cualquier miembro de la unidad de convivencia, incluido el rendimiento que se atribuya a los inmuebles, en còmputo anual, siempre y cuando no se trate de la vivienda habitual. A los efectos de esta ley, será rendimiento de los citados inmuebles el 2 % de su valor catastral.

4. No obstante lo dispuesto en el apartado anterior, no se computarán las prestaciones que se establezcan reglamentariamente.

5. Con carácter excepcional y a los efectos del cálculo de la cuantía a percibir en concepto de renta valenciana de inclusión, en los términos que se establezcan reglamentariamente, no se computarán como recursos económicos de la unidad de convivencia las cantidades que, una vez concedida la prestación, puedan percibirse mensualmente durante el plazo máximo de tres meses por cualquier miembro de la unidad de convivencia en concepto de rentas procedentes del trabajo, siempre que estas sean inferiores en còmputo mensual al SMI vigente calculado en doce mensualidades. No serán aplicables a estos supuestos las reglas sobre modificación y suspensión de la prestación establecidas en el título III de la presente ley.

6. Serà requisit indispensable que les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió comuniquen a l'entitat local corresponent l'inici i la finalització de l'activitat laboral a què es refereixen els paràgrafs anteriors, en el termini màxim de quinze dies des de l'inici o la finalització de l'activitat.

Article 17. Complementos a la renda valenciana d'inclusió

1. La condició de destinatari o destinatària de la renda valenciana d'inclusió constituirà un supòsit de valoració específic que caldrà tenir en compte en l'accés als recursos següents, d'acord amb el que dispose sobre aquest tema la normativa sectorial:

a) Ajudes econòmiques d'emergència social i les que fomenten el desenvolupament o l'autonomia personals i l'accessibilitat tant de persones amb diversitat funcional com de majors.

b) Habitatge social en règim de tinença o lloguer.

c) Obtenció de plaça en una escola infantil pública.

d) Obtenció de plaça en centres educatius en qualsevol etapa educativa i de formació reglada, així com en els cursos preparatoris per a l'accés als cicles formatius de qualsevol nivell del sistema educatiu.

2. Les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió tindran garantit l'accés directe com a beneficiàries, en els termes que estableix la normativa autonòmica i municipal en la matèria i que es desplegaran reglamentàriament:

a) A les beques d'educació infantil des del primer cicle de 0 a 3 anys en centres sostinguts amb fons públics.

b) A les ajudes de llibres de text i material curricular en totes les etapes de l'educació obligatòria.

c) A les beques de menjador escolar per a alumnes d'educació infantil de segon cicle, de 0 a 3 anys de la xarxa pública i d'educació obligatòria, escolaritzats en centres que disposen del servei de menjador escolar.

d) A les despeses derivades de la matrícula d'educació secundària i formació professional i ajudes la concessió de les quals corresponga a la Generalitat.

e) A les beques de despeses de matrícula i ajudes per a la realització d'estudis universitaris la concessió de les quals corresponga a la Generalitat.

f) Als programes i les accions d'orientació, formació i ocupació propis dels serveis públics d'ocupació i formació.

g) A la sanitat universal i a la prestació farmacèutica i ortoprotètica, mitjançant l'adaptació de mesures, per part de la conselleria competent en sanitat, que eliminen els obstacles en l'accés al tractament mèdic i al restabliment de la salut.

h) Als programes preventius i de promoció de la salut del sistema valencià de salut, amb perspectiva d'equitat i afavorint la participació de les persones titulars i beneficiàries de la renda valenciana d'inclusió.

3. En els termes que s'establisquen reglamentàriament, les quantitats percebudes en concepte de renda valenciana d'inclusió es podran incrementar fins al 25 % de l'import reconegut per a aquestes prestacions, per a sufragar les despeses derivades del lloguer o del pagament de quota hipotecària de l'habitatge habitual de la persona titular de l'habitatge i per a garantir-ne l'accés als proveïments energètics bàsics, sempre que cap persona beneficiària reba cap quantia pel mateix concepte procedent de qualsevol administració. Respecte de les rendes complementàries d'ingressos, l'increment abans referit per aquests conceptes es determinarà reglamentàriament, amb la voluntat de fer compatible aquest increment amb altres ajudes que puguen rebre d'altres administracions per aquests conceptes i d'arribar a increments de la quantia total rebuda d'un 25 %.

6. Serà requisito indispensable que las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión comuniquen a la entidad local correspondiente el inicio y la finalización de la actividad laboral a que se refiere los párrafos anteriores, en el plazo máximo de quince días desde el inicio o fin de la misma.

Artículo 17. Complementos a la renta valenciana de inclusión

1. La condición de persona destinataria de la renta valenciana de inclusión constituirá un supuesto de valoración específico a tener en cuenta en el acceso a los siguientes recursos, de acuerdo con lo que se disponga al respecto en la normativa sectorial:

a) Ayudas económicas de emergencia social y las que fomentan el desarrollo o autonomía personal y la accesibilidad tanto de personas con diversidad funcional como mayores.

b) Vivienda social en régimen de tenencia o alquiler.

c) Obtención de plaza en escuela infantil pública.

d) Obtención de plaza en centros educativos en cualquier etapa educativa y de formación reglada, así como en los cursos preparatorios para el acceso a los ciclos formativos de cualquier nivel del sistema educativo.

2. Las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión tendrán garantizado el acceso directo como beneficiarias, en los términos que establezca la normativa autonómica y municipal en la materia que se desarrollarán reglamentariamente:

a) A las becas de educación infantil desde el primer ciclo de 0 a 3 años en centros sostenidos con fondos públicos.

b) A las ayudas de libros de texto y material curricular en todas las etapas de la educación obligatoria.

c) A las becas de comedor escolar para alumnos y alumnas de educación infantil de segundo ciclo, de 0 a 3 años de la red pública y de educación obligatoria, escolarizados en centros que dispongan del servicio de comedor escolar.

d) A los gastos derivados de la matrícula de educación secundaria y formación profesional y ayudas cuya concesión corresponda a la Generalitat.

e) A las becas de gastos de matrícula y ayudas para la realización de estudios universitarios cuya concesión corresponda a la Generalitat.

f) A los programas y acciones de orientación, formación y empleo propios de los servicios públicos de empleo y formación.

g) A la sanidad universal y a la prestación farmacéutica y ortoprotésica, mediante la adaptación de medidas, por parte de la conselleria competente en sanidad, que eliminen los obstáculos en el acceso al tratamiento médico y al restablecimiento de la salud.

h) A los programas preventivos y de promoción de la salud del sistema valenciano de salud con perspectiva de equidad, favoreciendo la participación de las personas titulares y beneficiarias de la renta valenciana de inclusión.

3. En los términos que se establezcan reglamentariamente, las cantidades percibidas en concepto de renta valenciana de inclusión se podrán incrementar hasta el 25 % de su importe reconocido para dichas prestaciones, para sufragar los gastos derivados del alquiler o del pago de cuota hipotecaria de la vivienda habitual de la persona titular de la vivienda y para garantizar su acceso a los suministros energéticos básicos, siempre que ninguna persona beneficiaria reciba ninguna cuantía por el mismo concepto procedente de cualquier administración. Respecto de las rentas complementarias de ingresos, el incremento antes referido por dichos conceptos se determinará reglamentariamente, con la voluntad de hacer compatible este incremento con otras ayudas que puedan recibir de otras administraciones por dichos conceptos y de llegar a incrementos de la cuantía total recibida de un 25 %.

TÍTOL II INSTRUMENTS D'INCLUSIÓ SOCIAL I D'INSERCIÓ LABORAL

CAPÍTOL I

Instrumentes d'inclusió social: diagnòstic d'exclusió social o vulnerabilitat, acord d'inclusió, programa personalitzat d'inclusió i itineraris d'inclusió social

Article 18. Acord d'inclusió

1. L'acord d'inclusió, a l'efecte d'aquesta llei, s'entén com el compromís voluntari de ser perceptor de la renda de garantia d'inclusió social, una vegada realitzat el diagnòstic social, i del qual es deriva la prescripció de participar o no en el programa personalitzat d'inclusió, itinerari social o laboral.

2. Els compromisos inclouran, així mateix, l'adhesió a plans d'intervenció familiar o programes de reintegració familiar quan es duguen a terme actuacions de protecció per part de l'entitat pública respecte dels xiquets, xiquetes o adolescents que integren la unitat de convivència.

3. Les parts intervinents en l'acord d'inclusió seran, d'una banda, les treballadores i els treballadors socials de referència dels serveis socials d'entitats locals i, d'una altra banda, la persona titular de la renda i, si escau, les persones que siguen possibles beneficiàries de la renda.

4. Reglamentàriament s'establiran els supòsits en què les persones titulars de la renda de garantia d'inclusió social podran ser eximides de participar en programes quan s'entenga que no concorren elements de risc d'exclusió en la unitat de convivència.

5. En els casos de negativa a la subscripció d'acords, d'incompliment d'aquests o de discrepàncies entre els membres de l'equip tècnic de serveis socials d'entitats locals i la persona o les persones destinatàries dels programes personalitzats d'inclusió respecte de l'elaboració, el seguiment o la finalització dels processos, es podrà al·legar davant de la comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió que es crearà reglamentàriament per a aquest fi en les direccions territorials de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió.

Article 19. Programa personalitzat d'inclusió

1. El programa personalitzat d'inclusió es formularà en funció del diagnòstic social i de l'acord d'inclusió realitzat per les treballadores i els treballadors socials i inclourà la valoració de la situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social i els objectius i les accions específics de caràcter personal, familiar, educatiu, social i laboral oportuns per a prevenir o millorar la situació o el risc d'exclusió social de la persona titular i del conjunt dels membres de la unitat de convivència. Si escau, comportarà, a més, els itineraris d'inclusió social o els itineraris d'inserció laboral, amb la finalitat, en tot cas, de facilitar-ne la inclusió social o inserció laboral.

2. S'establiran reglamentàriament els instruments de mesurament de l'exclusió social, així com la configuració del programa personalitzat d'inclusió i l'avaluació dels instruments d'inclusió social.

3. A l'efecte d'aquesta llei, el programa personalitzat d'inclusió és un procés dinàmic, revisable i susceptible de modificació en funció del compliment d'objectius, de nous itineraris o de l'aparició de noves necessitats, així com de la valoració conjunta dels resultats de la intervenció de l'equip tècnic dels serveis socials i, si escau, de les accions de les polítiques actives de la inserció laboral efectuades pels serveis públics d'ocupació a través dels orientadors i les orientadores o figures similars dels serveis d'ocupació locals.

4. Formaran part del programa personalitzat d'inclusió social aquells programes en els quals participe la unitat de convivència amb motiu d'una situació de desprotecció infantil, previstos en la Llei orgànica 1/1996, de 15 de gener, de protecció jurídica del menor, de modificació del Codi civil i de la Llei d'enjudiciament civil, com ara el projecte d'intervenció social i educatiu familiar de l'article 17, el programa de reintegració familiar de l'article 19 bis o els programes per a la preparació de la vida independent recollits en l'article 22 bis de la norma esmentada.

TÍTULO II INSTRUMENTOS DE INCLUSIÓN SOCIAL Y DE INSERCIÓN LABORAL

CAPÍTULO I

Instrumentos de inclusión social: diagnóstico de exclusión social o vulnerabilidad, acuerdo de inclusión, programa personalizado de inclusión e itinerarios de inclusión social

Artículo 18. Acuerdo de inclusión

1. El acuerdo de inclusión, a los efectos de la presente ley, se entien­de como el compromiso voluntario de ser perceptor de la renta de garan­tía de inclusión social, una vez realizado el diagnóstico social, y del que se deriva la prescripción de participar o no participar en el programa personalizado de inclusión, itinerario social o laboral.

2. Los compromisos incluirán, así mismo, la adhesión a planes de intervención familiar o programas de reintegración familiar cuando se lleve a cabo actuaciones de protección por parte de la entidad pública respecto de los niños, niñas o adolescentes integrantes de la unidad de convivencia.

3. Las partes intervinientes en el acuerdo de inclusión serán, de un lado, las trabajadoras y los trabajadores sociales de referencia de los servicios sociales de entidades locales y, de otro, la persona titular de la renta y, en su caso, las personas que sean posibles beneficiarias de la renta.

4. Reglamentariamente se establecerán los supuestos en que las per­sonas titulares de la renta de garantía de inclusión social podrán ser exi­midas de participar en programas cuando se entienda que no concurren elementos de riesgo de exclusión en la unidad de convivencia.

5. En caso de negativa a la suscripción de acuerdos, incumplimien­to o discrepancias entre los miembros del equipo técnico de servicios sociales de entidades locales y la persona o personas destinatarias de los programas personalizados de inclusión en la elaboración, seguimiento o la finalización de los procesos, podrán alegar ante la comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión que se creará reglamentariamente para este fin en las direcciones terri­toriales de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión.

Artículo 19. Programa personalizado de inclusión

1. El programa personalizado de inclusión se formulará en función del diagnóstico social y del acuerdo de inclusión realizado por las tra­bajadoras y los trabajadores sociales e incluirá la valoración de la situa­ción de exclusión social o de riesgo de exclusión social, los objetivos y acciones específicas de carácter personal, familiar, educativa, social y laboral oportunas para prevenir o mejorar la situación o el riesgo de exclusión social de la persona titular y del conjunto de los miembros de su unidad de convivencia. En su caso, conllevará, además, los itinerarios de inclusión social o los itinerarios de inserción laboral con el fin, en todo caso, de facilitar su inclusión social o inserción laboral.

2. Se establecerán reglamentariamente los instrumentos de medición de la exclusión social, así como la configuración del programa perso­nalizado de inclusión y la evaluación de los instrumentos de inclusión social.

3. A los efectos de esta ley, el programa personalizado de inclu­sión es un proceso dinámico, revisable y susceptible de modificación en función del cumplimiento de objetivos, de nuevos itinerarios o de aparición de nuevas necesidades, así como de la valoración conjunta de los resultados de la intervención del equipo técnico de los servicios sociales y, en su caso, de las acciones de las políticas activas de la inser­ción laboral efectuadas por los servicios públicos de empleo a través de los orientadores o las orientadoras o figuras similares de servicios de empleo locales.

4. Formarán parte del programa personalizado de inclusión social aquellos programas en los que participe la unidad de convivencia con motivo de una situación de desprotección infantil previstos en la Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor, de modificación del Código civil y de la Ley de enjuiciamiento civil tales como el proyecto de intervención social y educativo familiar del artí­culo 17, el programa de reintegración familiar del artículo 19 bis o los programas para la preparación de la vida independiente recogidos en el artículo 22 bis de la citada norma.

5. El procés de renovació de la renda valenciana d'inclusió suposarà en tots els casos, amb caràcter obligatori, l'avaluació del programa personalitzat d'inclusió de la persona o persones destinatàries, si escau, així com la formulació d'un programa nou per al nou període.

Article 20. Itinerari d'inclusió

L'itinerari d'inclusió és el conjunt d'accions, instruments i procediments tècnics que donaran cos al programa personalitzat d'inclusió. En situacions considerades especials pels tècnics dels serveis socials de l'administració local, es podrà posposar o eximir temporalment la participació en l'esmentat itinerari (violència de gènere o intrafamiliar, situacions sobrevingudes, etc.).

Article 21. Funcions de l'equip tècnic de serveis socials de les entitats locals respecte als instruments d'inclusió social

1. Correspon a l'equip tècnic de serveis socials de les entitats locals:

a) La detecció de les persones en situació d'exclusió social o de risc d'exclusió social, i a les treballadores i els treballadors socials de referència a la realització del diagnòstic social, així com la subscripció dels acords d'inclusió.

b) L'elaboració, la intervenció, el seguiment, la revisió i, si escau, la finalització tant del programa personalitzat d'inclusió com de l'itinerari d'inclusió social.

2. Per a l'exercici d'aquestes funcions, el personal dels serveis socials de les entitats locals es coordinarà amb professionals d'altres àmbits d'actuació, en particular, d'educació, ocupació, salut i habitatge. Hi podran participar professionals de les entitats sense ànim de lucre inscrites en el Registre de titulars d'activitats d'acció social que desenvolupen actuacions específiques incloses en els programes personalitzats d'inclusió. Reglamentàriament, s'establiran els procediments de col·laboració i coordinació.

CAPÍTOL II

Instrumentos d'inserció laboral

Article 22. Itinerari personal d'inserció laboral

1. L'elaborarà, des d'una visió integral, el personal dels serveis d'ocupació i formació amb competència en la matèria. Ha de contemplar totes les accions que es consideren necessàries per tal d'assolir els objectius d'inserció laboral i adequar-lo a les competències professionals i a les necessitats del sistema productiu.

2. El diagnòstic d'ocupabilitat el realitzaran els professionals competents en la matèria de cadascuna de les administracions o entitats que tinguen competència en matèria d'ocupació i formació.

3. Reglamentàriament, s'establiran les circumstàncies especials que permeten prescindir temporalment de la prescripció dels itineraris laborals i es mantindrà, si escau, la resta de compromisos acordats en el Pla d'inclusió social.

CAPÍTOL III

Altres instruments d'inclusió social i d'inserció laboral

Article 23. Altres programes dels serveis socials de les entitats locals per a la inclusió social

1. Els programes de prestacions econòmiques individualitzades adreçats a la cobertura de necessitats bàsiques de diferent índole, podran incloure mantenció, transport als centres de formació, adquisició de material bàsic per a la formació. Així mateix, la conselleria competent en matèria d'ocupació podrà contribuir en el finançament d'ajuda relacionada amb les accions d'inserció laboral.

2. Els serveis socials d'entitats locals realitzaran programes específics de naturalesa grupal o comunitària que afavorisquen la inclusió social de les persones destinatàries de la renda de garantia d'inclusió social, i seran finançats per la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió o per les diputacions provincials, en els termes que estableix la Llei 5/1997, de 25 de juny, per la qual es regula el sistema de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, o la norma que la substituïska, si escau, o bé en els termes en què s'acorde

5. El proceso de renovación de la renta valenciana de inclusión supondrá con carácter obligatorio, en todos los casos, la evaluación del programa personalizado de inclusión de la persona o personas destinatarias, en su caso, así como la formulación de un nuevo programa para el nuevo período.

Artículo 20. Itinerario de inclusión

El itinerario de inclusión es el conjunto de acciones, instrumentos y procedimientos técnicos que darán cuerpo al programa personalizado de inclusión. En situaciones consideradas especiales por los técnicos de los servicios sociales de la administración local, se podrá posponer o eximir temporalmente su participación en dicho itinerario (violencia de género o intrafamiliar, situaciones sobrevenidas, etc.).

Artículo 21. Funciones del equipo técnico de servicios sociales de las entidades locales con respecto a los instrumentos de inclusión social

1. Corresponde al equipo técnico de servicios sociales de las entidades locales:

a) La detección de las personas en situación de exclusión social o de riesgo de exclusión social, y a las trabajadoras y los trabajadores sociales de referencia a la realización del diagnóstico social, así como la suscripción de los acuerdos de inclusión.

b) La elaboración, la intervención, el seguimiento, la revisión y, en su caso, la finalización tanto del programa personalizado de inclusión como del itinerario de inclusión social.

2. Para el ejercicio de estas funciones, el personal de los servicios sociales de las entidades locales se coordinará con profesionales de otros ámbitos de actuación, en particular, de educación, empleo, salud y vivienda. Podrán participar profesionales de las entidades sin ánimo de lucro inscritas en el Registro de titulares de actividades de acción social que desarrollan actuaciones específicas incluidas en los programas personalizados de inclusión. Reglamentariamente, se establecerán los procedimientos de colaboración y coordinación.

CAPÍTULO II

Instrumentos de inserción laboral

Artículo 22. Itinerario personal de inserción laboral

1. Se elaborará desde una visión integral por el personal de los servicios de empleo y formación con competencia en la materia. Debe contemplar todas las acciones que se consideran necesarias para alcanzar los objetivos de inserción laboral, adecuándolo a las competencias profesionales y a las necesidades del sistema productivo.

2. El diagnóstico de empleabilidad se realizará por los profesionales competentes en la materia de cada una de las administraciones o entidades que tengan competencia en materia de empleo y formación.

3. Reglamentariamente, se establecerán las circunstancias especiales que permiten prescindir temporalmente de la prescripción de los itinerarios laborales, manteniéndose, en su caso, el resto de compromisos acordados en el Plan de inclusión social.

CAPÍTULO III

Otros instrumentos de inclusión social y de inserción laboral

Artículo 23. Otros programas de los servicios sociales de las entidades locales para la inclusión social

1. Los programas de prestaciones económicas individualizadas dirigidos a la cobertura de necesidades básicas de diferente índole, podrán incluir mantención, transporte a los centros de formación, adquisición de material básico para la formación. Asimismo, la conselleria competente en materia de empleo podrá contribuir en la financiación de ayuda relacionada con las acciones de inserción laboral.

2. Los servicios sociales de entidades locales realizarán programas específicos de naturaleza grupal o comunitaria que favorezcan la inclusión social de las personas destinatarias de la renta de garantía de inclusión social y serán financiados por la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión o por las diputaciones provinciales, en los términos que establece la Ley 5/1997, de 25 de junio, por la que se regula el sistema de servicios sociales en el ámbito de la Comunitat Valenciana, o en la norma que la sustituya en su caso, o bien en los tér-

en els convenis de col·laboració entre ambdues administracions per a la implementació i el desenvolupament d'aquesta llei.

3. Qualsevol persona individual, empreses subministradores de serveis i entitats sense ànim de lucre poden col·laborar en la detecció de les situacions d'exclusió o vulnerabilitat social. Així mateix, podran col·laborar en els programes d'inclusió social les entitats sense ànim de lucre que estiguen inscrites en el Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social.

4. Els programes d'atenció familiar, els d'autonomia personal i els d'acció comunitària dirigits a afavorir l'accessibilitat i la igualtat d'oportunitats, i desenvolupats tant per les entitats locals com per les d'iniciativa social sense ànim de lucre que incloguen itineraris d'inclusió social, podran ser finançats per la Generalitat i per les diputacions provincials en els termes en què s'acorde en els convenis de col·laboració entre les dues per a la implementació i el desenvolupament d'aquesta llei.

5. Les entitats locals podran elaborar plans d'inclusió social territorials, programes i projectes d'inclusió social, que incloguen actuacions vinculades a aquesta llei de renda valenciana d'inclusió.

Article 24. Programes d'inserció laboral

1. Els serveis públics d'ocupació i formació realitzaran programes i mesures específiques, dins de l'àmbit de la seua competència i del catàleg de serveis dels quals disposen, per tal d'augmentar l'ocupabilitat i la capacitat de les persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió. Aquestes mesures es desenvoluparan reglamentàriament.

2. Les administracions públiques amb competència en matèria de formació professional i ocupació coordinaran les seues actuacions amb les competents en inclusió social, a l'objecte de garantir l'eficàcia i l'eficiència del conjunt d'actuacions. Reglamentàriament, es desenvoluparan els instruments de coordinació entre ambdós sistemes.

3. Les administracions introduiran clàusules socials en les contractacions públiques que atorguen prioritat a les entitats que contracten persones en situació d'exclusió o en procés d'incorporació laboral.

TÍTOL III PROCEDIMENT

Article 25. El procediment administratiu per al reconeixement del dret a percebre la renda valenciana d'inclusió atindrà els criteris de simplificació, coordinació interadministrativa i interdepartamental i gestió telemàtica

1. Renda complementària d'ingressos. Les persones que reunisquen els requisits presentaran la sol·licitud juntament amb la documentació requerida en el registre de la Generalitat, sense perjudici del que hi ha disposat en l'article 16.4 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

2. Renda de garantia. Les persones interessades presentaran la sol·licitud preferentment en el registre oficial de l'ajuntament del domicili on tinga la seua residència efectiva la persona sol·licitant. Així mateix, també podrà presentar-se en els registres oficials de la Generalitat, o mitjançant qualsevol de les modalitats previstes en l'article 16.4 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

3. En ambdós casos, les persones sol·licitants signaran l'autorització expressa per a la consulta i la verificació de les seues dades: d'identitat, de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària, de l'INSS, de la Tresoreria General de la Seguretat Social, del Servof, de l'Institut Nacional d'Estadística i qualsevol altra dada necessària per al reconeixement o el manteniment de la percepció de la renda valenciana d'inclusió.

4. Així mateix, les persones sol·licitants presentaran autorització expressa per a facilitar les seues dades a altres administracions i a les organitzacions no governamentals sense ànim de lucre inscrites en el Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social que col·laboren amb els programes individualitzats d'inserció.

5. A l'efecte d'aquesta llei, els ajuntaments facilitaran l'empadronament de totes les persones sense llar que residisquen habitualment al municipi, amb independència del seu lloc de pernocta, en els termes determinats en cada moment per l'administració general de l'Estat. Per a la seua pràctica, o si manca inscripció padronal, i a fi d'acreditar

minors en que se acuerde en los convenios de colaboración entre ambas administraciones para la implementación y desarrollo de la presente ley.

3. Cualquier persona individual, empresas suministradoras de servicios y entidades sin ánimo de lucro pueden colaborar en la detección de las situaciones de exclusión o vulnerabilidad social. Asimismo, podrán colaborar en los programas de inclusión social las entidades sin ánimo de lucro que estén inscritas en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social.

4. Los programas de atención familiar, los de autonomía personal y los de acción comunitaria dirigidos a favorecer la accesibilidad y la igualdad de oportunidades, y desarrollados tanto por las entidades locales como por las de iniciativa social sin ánimo de lucro que incluyan itinerarios de inclusión social, podrán ser financiados por la Generalitat y por las diputaciones provinciales en los términos en que se acuerde en los convenios de colaboración entre ambas para la implementación y desarrollo de la presente ley.

5. Las entidades locales podrán elaborar planes de inclusión social territoriales, programas y proyectos de inclusión social que incluyan actuaciones vinculadas a esta ley de renta valenciana de inclusión.

Artículo 24. Programas de inserción laboral

1. Los servicios públicos de empleo y formación realizarán programas y medidas específicas, dentro del ámbito de su competencia y del catálogo de servicios de los que disponen, para aumentar la empleabilidad y la capacitación de las personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión. Estas medidas se desarrollarán reglamentariamente.

2. Las administraciones públicas con competencia en materia de formación profesional y empleo coordinarán sus actuaciones con las competentes en inclusión social, al objeto de garantizar la eficacia y eficiencia del conjunto de actuaciones. Reglamentariamente, se desarrollarán los instrumentos de coordinación entre ambos sistemas.

3. Las administraciones introducirán cláusulas sociales en las contrataciones públicas que otorgan prioridad a las entidades que contratan a personas en situación de exclusión o en proceso de incorporación laboral.

TÍTULO III PROCEDIMIENTO

Artículo 25. El procedimiento administrativo para el reconocimiento del derecho a percibir la renta valenciana de inclusión atenderá a los criterios de simplificación, coordinación interadministrativa e interdepartamental y gestión telemática

1. Renta complementaria de ingresos. Las personas que reúnan los requisitos presentarán la solicitud junto a la documentación requerida en el registro de la Generalitat, sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 16.4 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas.

2. Renta de garantía. Las personas interesadas presentarán la solicitud preferentemente en el registro oficial del ayuntamiento del domicilio donde tenga su residencia efectiva la persona solicitante. Asimismo, también podrá presentarse en los registros oficiales de la Generalitat, o mediante cualquiera de las modalidades previstas en el artículo 16.4 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas.

3. En ambos casos, las personas solicitantes firmarán la autorización expresa para la consulta y verificación de sus datos: de identidad, de la Agencia Estatal de la Administración Tributaria, del INSS, de la Tesorería General de la Seguridad Social, del Servof, del Instituto Nacional de Estadística y cualquier otro dato necesario para el reconocimiento o el mantenimiento de la percepción de la renta valenciana de inclusión.

4. Asimismo, las personas solicitantes presentarán autorización expresa para facilitar sus datos a otras administraciones y a las organizaciones no gubernamentales sin ánimo de lucro inscritas en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social que colaboren con los programas individualizados de inserción.

5. A los efectos de esta ley, los ayuntamientos facilitarán el empadronamiento de todas las personas sin hogar que residan habitualmente en el municipio, con independencia de su lugar de pernocta, en los términos determinados en cada momento por la administración general del Estado. Para su práctica, o a falta de inscripción padronal, y con el fin

el requisit de residència efectiva, els serveis socials d'entitats locals podran requerir suport i col·laboració d'entitats que duguen a terme programes d'intervenció amb aquest col·lectiu.

Article 26. Instrucció de la renda valenciana d'inclusió

1. La instrucció de l'expedient de la renda complementària d'ingressos i prestacions correspondrà a les direccions territorials de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió.

2. La instrucció de l'expedient de la renda de garantia, l'efectuarà el servei corresponent de l'administració local, que elevarà l'informe-proposta de resolució a l'òrgan competent de l'entitat local, sobre la modalitat i el seu import.

3. L'informe-proposta de resolució de la renda de garantia en les seues dues modalitats serà tramesa a la direcció territorial de la conselleria que tinga la competència en matèria de renda valenciana d'inclusió, en el termini màxim de dos mesos des de l'entrada de la sol·licitud, acompanyada de tota la documentació necessària, en el registre de l'administració local corresponent.

4. Quan la prestació a concedir consistisca en la renda de garantia d'inclusió social, abans de formular l'informe-proposta de resolució, s'exigirà el compromís voluntari de la persona sol·licitant i les possibles persones beneficiàries, mitjançant la subscripció de l'acord d'inclusió social, d'acord al títol II d'aquesta llei. En cas que la persona destinatària manifestara la seua negativa a la subscripció de l'acord, es farà constar aquesta circumstància en l'expedient i els seus motius, i es trametrà la informació esmentada a l'òrgan gestor competent amb la proposta d'assignació en la modalitat de renda de garantia d'ingressos mínims.

Article 27. Sol·licitants víctimes de violència de gènere

Les sol·licituds de dones que siguen víctimes de violència de gènere per a ser titulars de la renda valenciana d'inclusió es tramitaran mitjançant un procediment abreujat, que consistirà en la reducció a la meitat dels terminis estandaritzats i en la preferència per a aquests expedients. Per a la iniciació del procediment serà suficient acreditar la condició de víctima per qualsevol dels mitjans previstos en l'article 9 de la Llei 7/2012, de 23 de novembre, de la Generalitat, integral contra la violència sobre la dona en l'àmbit de la Comunitat Valenciana.

Article 28. Resolució

1. En el cas de la renda complementària d'ingressos, en les seues dues modalitats:

a) La direcció territorial de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió resoldrà sobre la seua concessió en el termini de sis mesos des de la data de registre de la sol·licitud i la documentació preceptiva, segons s'establisca reglamentàriament.

b) Transcorregut el termini de sis mesos des de l'entrada de la sol·licitud en el registre de la Generalitat i la documentació pertinent, segons s'establisca reglamentàriament, sense que la resolució siga dictada i notificada, s'entendrà estimada la sol·licitud per silenci administratiu.

2. En el cas de la renda de garantia, en les seues dues modalitats:

a) La direcció territorial de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió resoldrà sobre la concessió de la renda de garantia en el termini de quatre mesos des de l'entrada en el registre de la Generalitat del informe-proposta de resolució de l'autoritat municipal.

b) Transcorregut el termini de sis mesos des de l'entrada de la sol·licitud en el registre general de l'ajuntament corresponent o de la Generalitat i de la documentació pertinent, segons s'establisca reglamentàriament, sense que la resolució siga dictada i notificada, s'entendrà estimada la sol·licitud per silenci administratiu.

3. Les resolucions de la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, tindran una vigència de tres anys des de la data de la resolució, transcorreguts els quals caldrà renovar-les en els termes indicats en l'article 34 d'aquesta llei.

de acreditar el requisito de residencia efectiva, los servicios sociales de entidades locales podrán requerir apoyo y colaboración de entidades que lleven a cabo programas de intervención con este colectivo.

Artículo 26. Instrucción de la renta valenciana de inclusión

1. La instrucción del expediente de la renta complementaria de ingresos y prestaciones corresponderá a las direcciones territoriales de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión.

2. La instrucción del expediente de la renta de garantía, lo efectuará el servicio correspondiente de la administración local, que elevará el informe-propuesta de resolución al órgano competente de la entidad local, sobre la modalidad y su importe.

3. El informe-propuesta de resolución de la renta de garantía en sus dos modalidades será remitida a la dirección territorial de la conselleria que tenga la competencia en materia de renta valenciana de inclusión, en el plazo máximo de dos meses desde la entrada de la solicitud, acompañada de toda la documentación necesaria, en el registro de la administración local correspondiente.

4. Cuando la prestación a conceder consista en la renta de garantía de inclusión social, antes de formular el informe-propuesta de resolución, se exigirá el compromiso voluntario de la persona solicitante y las posibles personas beneficiarias, mediante la suscripción del acuerdo de inclusión social, de acuerdo al título II de esta ley. En caso de que la persona destinataria manifestara su negativa a la suscripción del acuerdo, se hará constar dicha circunstancia en el expediente y sus motivos, y se remitirá dicha información al órgano gestor competente con la propuesta de asignación en la modalidad de renta de garantía de ingresos mínimos.

Artículo 27. Solicitantes víctimas de violencia de género

Las solicitudes de mujeres que sean víctimas de violencia de género para ser titulares de la renta valenciana de inclusión se tramitarán mediante un procedimiento abreviado, consistente en la reducción a la mitad de los plazos estandarizados y dando preferencia a estos expedientes. Para la iniciación del procedimiento será suficiente acreditar la condición de víctima por cualquiera de los medios previstos en el artículo 9 de la Ley 7/2012, de 23 de noviembre, de la Generalitat, integral contra la violencia sobre la mujer en el ámbito de la Comunitat Valenciana.

Artículo 28. Resolución

1. En el caso de la renta complementaria de ingresos, en sus dos modalidades:

a) La dirección territorial de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión resolverá sobre su concesión en el plazo de seis meses desde la fecha de registro de la solicitud y la documentación preceptiva, según se establezca reglamentariamente.

b) Transcurrido el plazo de seis meses desde la entrada de la solicitud en el registro de la Generalitat y la documentación pertinente, según se establezca reglamentariamente, sin que la resolución fuera dictada y notificada, se entenderá estimada la solicitud por silencio administrativo.

2. En el caso de la renta de garantía, en sus dos modalidades:

a) La dirección territorial de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión resolverá sobre la concesión de la renta de garantía en el plazo de cuatro meses desde la entrada en el registro de la Generalitat del informe-propuesta de resolución de la autoridad municipal.

b) Transcurrido el plazo de seis meses desde la entrada de la solicitud en el registro general del ayuntamiento correspondiente o de la Generalitat y de la documentación pertinente, según se establezca reglamentariamente, sin que la resolución fuera dictada y notificada, se entenderá estimada la solicitud por silencio administrativo.

3. Las resoluciones de la renta valenciana de inclusión en cualquiera de sus modalidades, tendrán una vigencia de tres años desde la fecha de su resolución, transcurridos los cuales deberá procederse a su renovación, en los términos señalados en el artículo 34 de la presente ley.

Article 29. Meritació i pagament

1. Els efectes econòmics de la prestació de la renda valenciana d'inclusió es produiran a partir del dia primer del mes següent al de la data de la sol·licitud.

2. El pagament de la renda valenciana d'inclusió es farà directament a la persona titular d'aquesta per la Generalitat, mitjançant l'ingrés en un compte en una entitat de crèdit. Els pagaments posteriors es faran per mensualitats vençudes des de la data de la meritació d'aquesta.

3. Sense perjudici del que estableix l'apartat 2, en cas de privació de llibertat del titular podran percebre la renda valenciana d'inclusió les persones beneficiàries, sempre que l'informe social justifique que és oportú.

4. Excepcionalment i per causes objectives degudament justificades en l'informe social, es podrà realitzar el pagament a les persones titulars a través d'entitats sense ànim de lucre inscrites en el Registre de Titulars d'Activitats d'Acció Social, en els termes que s'establisquen reglamentàriament.

Article 30. Reintegrant de pagaments indeguts

La conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió exercirà les accions de rescabament que li puguen correspondre contra les persones o entitats que hagen percebut la prestació indegudament. Aquest reintegrament tindrà la consideració de drets d'ingrés públic a l'efecte del procediment aplicable al seu cobrament.

Article 31. Recursos

Contra la resolució que haja recaigut respecte a la renda valenciana d'inclusió, la persona sol·licitant podrà interposar els recursos que siguen procedents, d'acord amb el que disposa la normativa bàsica sobre procediment administratiu comú.

Article 32. Revisions periòdiques

1. Per a comprovar si es mantenen les causes que van motivar la concessió de la renda d'inclusió, els serveis socials d'entitats locals corresponents faran anualment revisions periòdiques d'ofici, mitjançant una mostra triada de manera aleatòria, sobre el compliment dels requisits d'accés a la prestació per les persones titulars de la renda d'inclusió, a l'efecte de les quals podran recaptar, de la resta d'administracions públiques i entitats que col·laboren en la renda valenciana d'inclusió, les dades i els informes que siguen necessaris per a l'exercici correcte de les funcions de revisió i supervisió.

2. Per a comprovar si es mantenen les causes que van motivar la concessió de la renda complementària d'ingressos, les direccions territorials de la conselleria amb competències en matèria de renda d'inclusió faran anualment revisions periòdiques d'ofici, mitjançant una mostra triada de manera aleatòria, sobre el compliment dels requisits d'accés a la prestació per les persones titulars de la renda complementària d'ingressos, per a la qual cosa podran recaptar, de la resta d'administracions públiques i entitats que col·laboren en la renda valenciana d'inclusió, les dades i els informes que siguen necessaris per a l'exercici correcte de les funcions de revisió i supervisió.

Article 33. Modificació

1. La quantia de la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, podrà ser modificada com a conseqüència de canvis, tant personals com econòmics, esdevinguts en la unitat de convivència.

2. El procediment de modificació de la prestació econòmica es podrà iniciar d'ofici o a instància de part i s'instruirà en els termes que s'establisquen reglamentàriament. El termini màxim en el qual s'haurà de resoldre i notificar la resolució serà de tres mesos des de l'adopció de l'acord d'iniciació, o des de la presentació de la sol·licitud i la documentació pertinent, segons s'establisca reglamentàriament, en el registre de l'administració corresponent. Transcorregut aquest termini sense resoldre i notificar la resolució, s'entendran desestimades les pretensions de la persona sol·licitant. En el cas de modificacions instades d'ofici, transcorregut el termini màxim per a resoldre i notificar l'esmentat anteriorment, s'atindrà al que disposa l'article 25.1 de la Llei del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Artículo 29. Devengo y pago

1. Los efectos económicos de la prestación de la renta valenciana de inclusión se producirán a partir del día primero del mes siguiente de la fecha de la solicitud.

2. El abono de la renta valenciana de inclusión se realizará directamente a la persona titular de la misma por la Generalitat, mediante ingreso en cuenta en una entidad de crédito. Los pagos posteriores se efectuarán por mensualidades vencidas desde la fecha del devengo de la misma.

3. Sin perjuicio de lo establecido en el apartado 2, en caso de privación de libertad del titular, podrán percibir la renta valenciana de inclusión las personas beneficiarias, siempre y cuando se justifique su oportunidad en el informe social.

4. Excepcionalmente y por causas objetivas debidamente justificadas en el informe social, podrá realizarse el abono a las personas titulares a través de entidades sin ánimo de lucro inscritas en el Registro de Titulares de Actividades de Acción Social, en los términos que se establezcan reglamentariamente.

Artículo 30. Reintegro de pagos indebidos

La conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión ejercerá las acciones de resarcimiento que le puedan corresponder contra las personas o entidades que hayan percibido la prestación indebidamente. Dicho reintegro tendrá la consideración de derechos de ingreso público a los efectos del procedimiento aplicable a su cobranza.

Artículo 31. Recursos

Contra la resolución que haya recaído respecto a la renta valenciana de inclusión, la persona solicitante podrá interponer los recursos que sean procedentes, en atención a lo dispuesto en la normativa básica sobre procedimiento administrativo común.

Artículo 32. Revisiones periódicas

1. Para comprobar si se mantienen las causas que motivaron la concesión de la renta de inclusión, los servicios sociales de entidades locales correspondientes harán anualmente revisiones periódicas de oficio, mediante una muestra elegida de manera aleatoria, sobre el cumplimiento de los requisitos de acceso a la prestación por las personas titulares de la renta de inclusión, a cuyo efecto podrán recabar, del resto de administraciones públicas y entidades que colaboran en la renta valenciana de inclusión, los datos e informes que resulten necesarios para el correcto ejercicio de las funciones de revisión y supervisión.

2. Para comprobar si se mantienen las causas que motivaron la concesión de la renta complementaria de ingresos, las direcciones territoriales de la conselleria con competencias en materia de renta de inclusión harán anualmente revisiones periódicas de oficio, mediante una muestra elegida de manera aleatoria, sobre el cumplimiento de los requisitos de acceso a la prestación por las personas titulares de la renta complementaria de ingresos, a cuyo efecto podrán recabar, del resto de administraciones públicas y entidades que colaboran en la renta valenciana de inclusión, los datos e informes que resulten necesarios para el correcto ejercicio de las funciones de revisión y supervisión.

Artículo 33. Modificación

1. La cuantía de la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades podrá ser modificada como consecuencia de cambios, tanto personales como económicos, ocurridos en la unidad de convivencia.

2. El procedimiento de modificación de la prestación económica se podrá iniciar de oficio o a instancia de parte y se instruirá en los términos que se establezcan reglamentariamente. El plazo máximo en el que deberá resolverse y notificarse la resolución será de tres meses desde la adopción del acuerdo de iniciación, o desde la presentación de la solicitud y la documentación pertinente, según se establezca reglamentariamente, en el registro de la administración correspondiente. Transcurrido dicho plazo sin resolver y notificar la resolución, se entenderán desestimadas las pretensiones del solicitante. En el caso de modificaciones instadas de oficio, transcurrido el plazo máximo para resolver y notificar lo citado anteriormente, se estará a lo dispuesto en el artículo 25.1 de la Ley del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas.

Quan el titular mort siga perceptor de la renda de garantia d'inclusió social o de la renda de garantia d'ingressos mínims, i a fi que, en cas de viure amb altres beneficiaris, aquests no es queden en situació de desamparament, s'establirà un procediment, en els termes i les condicions que s'establisquen reglamentàriament.

3. La modificació de la quantia s'aplicarà a partir del primer dia del mes següent al de la data de la resolució que la reconega.

Article 34. Renovació

1. El procediment de renovació es desenvoluparà reglamentàriament, sense que en cap cas s'interrompa el pagament de la prestació fins a la data en què es produïska la nova resolució. Les renovacions corresponents a les modalitats de renda complementària d'ingressos s'instruiran des de les direccions territorials de la conselleria amb competències en matèria de renda valenciana d'inclusió, mentre que les renovacions corresponents a les modalitats de renda d'inclusió s'instruiran des dels serveis socials d'entitats locals que corresponguen i es resoldran en tots els casos en les direccions territorials.

2. De conformitat amb el que estableix l'apartat 3 de l'article 28 d'aquesta llei, la renovació de la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les modalitats, s'efectuarà per afavorir la intervenció social i a sol·licitud de la persona titular i caldrà acreditar en aquest moment que es compleixen els requisits exigibles, durant l'últim semestre anterior a la finalització de la vigència de la resolució de concessió del dret a la prestació i, en tot cas, abans de l'últim trimestre, en el registre de l'ajuntament del municipi on es trobe empadronada i tinga la seua residència efectiva, o en el registre de la Generalitat, segons corresponga, sense perjudici del que estableix l'article 16 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

3. El procés de renovació de la renda de garantia d'inclusió social suposarà amb caràcter obligatori, en tots els casos, l'avaluació del programa personalitzat d'inclusió de la o les persones destinatàries, si escau, com també la formulació del nou programa per al nou període.

Article 35. Suspensió

1. El dret a la renda valenciana d'inclusió es podrà suspendre per les causes següents:

a) Pèrdua temporal d'algun dels requisits exigits per al seu reconeixement.

b) Incompliment temporal per part de la persona titular o de qualsevol membre de la seua unitat de convivència de les obligacions i els compromisos assumits a l'accedir a la prestació incloent l'incompliment del programa personalitzat d'inclusió.

2. La suspensió del dret a la renda valenciana d'inclusió implicarà la suspensió del pagament de la prestació a partir del primer dia del mes següent al de la data de resolució i es mantindrà mentre persistisquen les circumstàncies que hagen donat lloc a la suspensió, per un període màxim de dotze mesos.

3. El reconeixement del dret a la prestació es podrà reprendre si desapareixen les circumstàncies que van motivar la seua suspensió, en els termes que s'establisquen reglamentàriament.

Article 36. Extinció

El dret a la renda valenciana d'inclusió, en qualsevol de les seues modalitats, s'extingirà per les causes següents:

a) Transcorregut el període de tres anys des de la data de resolució sense que la persona titular del procediment de renovació l'haja sol·licitada.

b) Modificació de les condicions tingudes en compte per a la concessió de la prestació, de manera que situen la persona titular fora dels requisits exigibles per a la seua percepció.

c) Pèrdua definitiva d'algun dels requisits exigits per al seu reconeixement.

d) Falsejament en la declaració d'ingressos o qualsevol altra actuació fraudulenta dirigida a obtenir o conservar la renda valenciana d'inclusió.

e) Manteniment d'una situació de suspensió per un període continuat superior a dotze mesos.

Quando el titular fallecido fuera perceptor de la renta de garantía de inclusión social o de la renta de garantía de ingresos mínimos, y al objeto de que, en caso de vivir con otros beneficiarios, estos no se queden en situación de desamparo, se establecerá un procedimiento, en los términos y condiciones que se establezcan reglamentariamente.

3. La modificación de la cuantía se aplicará a partir del primer día del mes siguiente al de la fecha de la resolución que la reconozca.

Artículo 34. Renovación

1. El procedimiento de renovación se desarrollará reglamentariamente, sin que en ningún caso se interrumpa el abono de la prestación hasta la fecha en que se produzca la nueva resolución. Las renovaciones correspondientes a las modalidades de renta complementaria de ingresos se instruirán desde las direcciones territoriales de la conselleria con competencias en materia de renta valenciana de inclusión, mientras que las renovaciones correspondientes a las modalidades de renta de inclusión se instruirán desde los servicios sociales de entidades locales que correspondan, resolviéndose en todos los casos en las direcciones territoriales.

2. De conformidad con lo establecido en el apartado 3 del artículo 28 de la presente ley, la renovación de la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de las modalidades, se efectuará para favorecer la intervención social y a solicitud de la persona titular y se deberá poder acreditar en ese momento el cumplimiento de los requisitos exigibles, durante el último semestre anterior al fin de la vigencia de la resolución de concesión del derecho a la prestación y, en todo caso, antes del último trimestre, en el registro del ayuntamiento del municipio donde se encuentre empadronada y tenga su residencia efectiva, o en el registro de la Generalitat, según corresponda, sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 16 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas.

3. El proceso de renovación de la renta de garantía de inclusión social supondrá con carácter obligatorio, en todos los casos, la evaluación del programa personalizado de inclusión de la o las personas destinatarias, en su caso, así como la formulación del nuevo programa para el nuevo período.

Artículo 35. Suspensión

1. El derecho a la renta valenciana de inclusión se podrá suspender por las siguientes causas:

a) Pérdida temporal de alguno de los requisitos exigidos para su reconocimiento.

b) Incumplimiento temporal por parte de la persona titular o de cualquier miembro de su unidad de convivencia de las obligaciones y compromisos asumidos al acceder a la prestación incluyendo el incumplimiento del programa personalizado de inclusión.

2. La suspensión del derecho a la renta valenciana de inclusión implicará la suspensión del pago de la prestación a partir del primer día del mes siguiente al de la fecha de resolución y se mantendrá mientras persistan las circunstancias que hubieran dado lugar a la misma, por un periodo máximo de doce meses.

3. El reconocimiento del derecho a la prestación podrá reanudarse si desaparecen las circunstancias que motivaron su suspensión, en los términos que se establezcan reglamentariamente.

Artículo 36. Extinción

El derecho a la renta valenciana de inclusión, en cualquiera de sus modalidades, se extinguirá por las siguientes causas:

a) Transcurrido el periodo de tres años desde la fecha de resolución sin haberse solicitado por parte de la persona titular el procedimiento de renovación.

b) Modificación de las condiciones tenidas en cuenta para la concesión de la prestación, de forma que sitúen a la persona titular fuera de los requisitos exigibles para su percepción.

c) Pérdida definitiva de alguno de los requisitos exigidos para su reconocimiento.

d) Falseamiento en la declaración de ingresos o cualquier otra actuación fraudulenta dirigida a obtener o conservar la renta valenciana de inclusión.

e) Mantenimiento de una situación de suspensión por periodo continuado superior a doce meses.

- f) Renúncia de la persona titular.
- g) Incompliment injustificat i reiterat de les obligacions previstes en l'article 14 d'aquesta llei.
- h) Defunció de la persona titular.

TÍTOL IV RÈGIM DE FINANÇAMENT

Article 37. Fonts de finançament

1. El finançament de la renda valenciana d'inclusió s'establirà a través de les partides pressupostàries necessàries per a atendre-la econòmicament, aprovades anualment en la Llei de pressupostos de la Generalitat.

2. Les diputacions provincials podran aportar dotacions econòmiques per a contribuir al finançament adequat i suficient de la renda valenciana d'inclusió, mitjançant la subscripció del corresponent conveni de col·laboració amb la Generalitat, que podran ser tant per a sufragar les despeses de la prestació econòmica com els recursos necessaris per a la seua gestió.

Article 38. Dels crèdits de la Generalitat

Els crèdits destinats a satisfer el pagament de les prestacions econòmiques regulades en aquesta llei tindran el caràcter de crèdits ampliables en el pressupost de la Generalitat.

Article 39. Finançament dels instrument d'inclusió social i d'inserció laboral

1. Els instruments d'inclusió social seran finançats amb càrrec als pressupostos de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió i de les diputacions provincials mitjançant la subscripció del conveni de col·laboració corresponent amb la Generalitat per al desenvolupament i implantació d'aquesta llei.

2. Els instruments d'inserció laboral seran finançats amb càrrec als pressupostos de les conselleries competents en matèria d'ocupació i formació.

TÍTOL V RÈGIM COMPETENCIAL I ORGANITZATIU

CAPÍTOL I *Règim competencial*

Article 40. Disposició general

Les competències en matèria de renda valenciana d'inclusió, en el marc dels serveis socials generals, correspondran a la Generalitat, a les diputacions provincials i a les entitats locals en el seu respectiu àmbit territorial, i s'hauran d'exercir sota els principis generals de coordinació i cooperació, sense perjudici de l'autonomia que correspon a cada una d'aquestes, i d'acord amb el que preveuen l'Estatut d'autonomia de la Comunitat Valenciana, la legislació autonòmica de serveis socials i la legislació de règim local.

Article 41. Generalitat

Correspon a la Generalitat l'exercici de les competències següents:

- a) L'elaboració de les normes de desplegament d'aquesta llei.
- b) La resolució, finançament i pagament de la renda valenciana d'inclusió, així com de totes aquelles mesures previstes en aquesta llei.
- c) La planificació, el control i l'avaluació general de les mesures previstes en aquesta llei.
- d) L'aprovació de la planificació adequada en el marc del Pla estratègic valencià de serveis socials.

Article 42. Entitats locals

En la consecució de la finalitat perseguida per aquesta llei, les entitats locals, a través dels serveis socials, atesa la seua consideració de prestació bàsica del sistema públic de serveis socials, exerciran les atribucions següents:

- f) Renuncia de la persona titular.
- g) Incumplimiento injustificado y reiterado de las obligaciones previstas en el artículo 14 de esta ley.
- h) Fallecimiento de la persona titular.

TÍTULO IV RÉGIMEN DE FINANCIACIÓN

Artículo 37. Fuentes de financiación

1. La financiación de la renta valenciana de inclusión se establecerá a través de las partidas presupuestarias necesarias para atenderla económicamente, aprobadas anualmente en la Ley de presupuestos de la Generalitat.

2. Las diputaciones provinciales podrán aportar dotaciones económicas para contribuir a la financiación adecuada y suficiente de la renta valenciana de inclusión, mediante la suscripción del correspondiente convenio de colaboración con la Generalitat, que podrán ser tanto para sufragar los gastos de la prestación económica como los recursos necesarios para su gestión.

Artículo 38. De los créditos de la Generalitat

Los créditos destinados a satisfacer el pago de las prestaciones económicas reguladas en esta ley tendrán el carácter de créditos ampliables en el presupuesto de la Generalitat.

Artículo 39. Financiación de los instrumento de inclusión social y de inserción laboral

1. Los instrumentos de inclusión social serán financiados con cargo a los presupuestos de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión y de las diputaciones provinciales mediante la suscripción del correspondiente convenio de colaboración con la Generalitat para el desarrollo e implantación de la presente ley.

2. Los instrumentos de inserción laboral serán financiados con cargo a los presupuestos de las consellerias competentes en materia de empleo y formación.

TÍTULO V RÉGIMEN COMPETENCIAL Y ORGANIZATIVO

CAPÍTULO I *Régimen competencial*

Artículo 40. Disposición general

Las competencias en materia de renta valenciana de inclusión, en el marco de los servicios sociales generales, corresponderán a la Generalitat, a las diputaciones provinciales y a las entidades locales en su respectivo ámbito territorial, y deberán ejercerse bajo los principios generales de coordinación y cooperación, sin perjuicio de la autonomía que corresponde a cada una de ellas, y de acuerdo con lo previsto en el Estatuto de autonomía de la Comunitat Valenciana, en la legislación autonómica de servicios sociales y en la legislación de régimen local.

Artículo 41. Generalitat

Corresponde a la Generalitat el ejercicio de las siguientes competencias:

- a) La elaboración de las normas de desarrollo de la presente ley.
- b) La resolución, financiación y pago de la renta valenciana de inclusión, así como de todas aquellas medidas contempladas en esta ley.
- c) La planificación, el control y la evaluación general de las medidas contempladas en la presente ley.
- d) La aprobación de la planificación adecuada en el marco del Plan estratégico valenciano de servicios sociales.

Artículo 42. Entidades locales

En la consecución de la finalidad perseguida por la presente ley, las entidades locales, a través de los servicios sociales, dada su consideración de prestación básica del sistema público de servicios sociales, desarrollarán las siguientes atribuciones:

a) La detecció de les persones o les unitats de convivència que es troben en situació d'exclusió o risc d'exclusió, el diagnòstic social, la subscripció amb les persones interessades de l'acord d'inclusió social i la resta d'instruments d'inclusió social, com també participar, si escau, en l'elaboració de l'itinerari d'inserció laboral en coordinació amb els serveis públics d'ocupació, i elevar l'informe-proposta de resolució a l'òrgan local competent.

b) La instrucció i presentació de l'expedient, de l'informe social, si és el cas, així com de l'informe-proposta de resolució de l'autoritat municipal sobre la concessió de la renda d'inclusió, en la modalitat que corresponga, en el registre de la direcció territorial en matèria de renda valenciana d'inclusió competent per a resoldre.

c) El seguiment i avaluació dels instruments d'inclusió social a través dels serveis socials i de l'instrument d'inserció laboral a través dels professionals dels serveis d'ocupació locals en col·laboració i coordinació amb el servei públic d'ocupació.

Article 43. Diputacions provincials

En la consecució de la finalitat perseguida per aquesta llei, les diputacions provincials valencianes desenvoluparan les atribucions que els corresponen segons la Llei 5/1997, de 25 de juny, per la qual es regula el sistema de serveis socials en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, o norma que la substituisca, si és el cas, i les que es determinen en els convenis que puguen subscriure amb la Generalitat, i cooperaran en la implantació d'aquesta llei amb l'aportació dels mitjans econòmics, tècnics, materials i humans que es consideren en aquests, especialment en els municipis menors de 10.000 habitants, atesa la seua consideració de prestació bàsica del sistema públic de serveis socials.

CAPÍTOL II

Cooperació, coordinació i participació

Article 44. Deure de cooperació i coordinació entre administracions públiques

1. Les administracions públiques valencianes s'han de prestar entre si la cooperació i coordinació necessàries per a garantir la màxima eficàcia i eficiència en el funcionament de la renda valenciana d'inclusió.

2. L'administració de la Generalitat col·laborarà amb les diferents administracions per a l'adequada gestió de la renda valenciana d'inclusió i promourà acords necessaris per a l'intercanvi d'informació, en particular, referent a la concurrència d'incompatibilitats o supòsits de subsidiarietat, millores en la gestió de la prestació i aquells altres aspectes que es consideren adequats a la finalitat de la prestació.

3. Reglamentàriament s'establirà l'òrgan de coordinació permanent entre l'administració de la Generalitat, les entitats locals, supramunicipals i les diputacions provincials, per a assegurar l'eficàcia i coherència del sistema públic de serveis socials conforme al que disposa la legislació valenciana de serveis socials.

4. Es podran subscriure convenis per al desplegament i implementació del contingut d'aquesta llei així com per al Pla valencià d'inclusió i cohesió social.

Article 45. Departaments i organismes de la Generalitat

1. Els departaments i organismes de l'administració de la Generalitat col·laboraran en la definició i execució de les activitats que es determinen en els instruments orientats a la inclusió social i la inserció laboral, especialment en les àrees d'ocupació, educació, habitatge i salut, a través de les formes de col·laboració que s'establiran reglamentàriament.

2. La conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió oferirà, a través de la plataforma autònoma d'interoperabilitat, informació sobre les persones perceptores de les prestacions de la renda valenciana d'inclusió, si escau, als departaments de l'administració de la Generalitat amb competències en matèria d'ocupació, formació, educació, habitatge, sanitat, transport i hisenda, amb la finalitat d'afavorir i facilitar el seu accés als diferents serveis públics.

a) La detecció de les personas o las unidades de convivencia que se encuentren en situación de exclusión o riesgo de exclusión, el diagnóstico social, la suscripción con las personas interesadas del acuerdo de inclusión social y el resto de instrumentos de inclusión social, como también participar, en su caso, en la elaboración del itinerario de inserción laboral en coordinación con los servicios públicos de empleo, y elevar el informe-propuesta de resolución al órgano local competente.

b) La instrucción y presentación del expediente, del informe social, en su caso, así como del informe-proposta de resolución de la autoridad municipal sobre la concesión de la renta de inclusión, en la modalidad que corresponda, en el registro de la dirección territorial en materia de renta valenciana de inclusión competente para resolver.

c) El seguimiento y evaluación de los instrumentos de inclusión social a través de los servicios sociales y del instrumento de inserción laboral a través de los profesionales de los servicios de empleo locales en colaboración y coordinación con el servicio público de empleo.

Artículo 43. Diputaciones provinciales

En la consecución de la finalidad perseguida por la presente ley, las diputaciones provinciales valencianas desarrollarán las atribuciones que les correspondan según la Ley 5/1997 de 25 de junio, por la que se regula el sistema de servicios sociales en el ámbito de la Comunitat Valenciana, o norma que la sustituya, en su caso, y las que se determinen en los convenios que puedan suscribir con la Generalitat, cooperando en la implantación de esta ley con la aportación de los medios económicos, técnicos, materiales y humanos que se consideren en los mismos, especialmente en los municipios menores de 10.000 habitantes, dada su consideración de prestación básica del sistema público de servicios sociales.

CAPÍTULO II

Cooperación, coordinación y participación

Artículo 44. Deber de cooperación y coordinación entre administraciones públicas

1. Las administraciones públicas valencianas deben prestarse entre sí la cooperación y coordinación necesarias para garantizar la máxima eficacia y eficiencia en el funcionamiento de la renta valenciana de inclusión.

2. La administración de la Generalitat colaborará con las diferentes administraciones para la adecuada gestión de la renta valenciana de inclusión, promoviendo acuerdos precisos para el intercambio de información, en particular, en lo referente a la concurrència de incompatibilidades o supuestos de subsidiariedad, mejoras en la gestión de la prestación y aquellos otros aspectos que se consideren adecuados a la finalidad de la prestación.

3. Reglamentariamente se establecerá el órgano de coordinación permanente entre la administración de la Generalitat, las entidades locales, supramunicipales y las diputaciones provinciales, para asegurar la eficacia y coherencia del sistema público de servicios sociales conforme a lo dispuesto en la legislación valenciana de servicios sociales.

4. Se podrán suscribir convenios para el desarrollo e implementación del contenido de esta ley así como para el Plan valenciano de inclusión y cohesión social.

Artículo 45. Departamentos y organismos de la Generalitat

1. Los departamentos y organismos de la administración de la Generalitat colaborarán en la definición y ejecución de las actividades que se determinen en los instrumentos orientados a la inclusión social y la inserción laboral, especialmente en las áreas de empleo, educación, vivienda y salud, a través de las formas de colaboración que se establecerán reglamentariamente.

2. La conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión ofrecerá, a través de la plataforma autònoma de interoperabilidad, información sobre las personas receptoras de las prestaciones de la renta valenciana de inclusión, en su caso, a los departamentos de la administración de la Generalitat con competencias en materia de empleo, formación, educación, vivienda, sanidad, transporte y hacienda, con el fin de favorecer y facilitar su acceso a los diferentes servicios públicos.

Article 46. Participació de les entitats socials

Les entitats locals podran subscriure convenis de col·laboració amb entitats socials públiques o privades sense ànim de lucre, o utilitzar qualsevol de les fórmules regulades en la legislació vigent en matèria de contractació pública amb criteris de qualitat, sostenibilitat i de caràcter social, incloent-hi clàusules socials, per al desenvolupament del contingut de les accions vinculades als itineraris d'inclusió social.

CAPÍTOL III
Governança i participació

Article 47. Governança de la llei i comissió tècnica de seguiment i implementació

1. Amb la finalitat de garantir la màxima eficiència i utilitat d'aquesta llei per a la ciutadania valenciana, la coordinació política i pressupostària residirà en la comissió delegada d'inclusió i drets socials del Consell.

2. La coordinació tècnica residirà en la comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió, adscrita a la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió, que es constituirà amb la participació de personal directiu i tècnic de la conselleria i de les direccions territorials amb competències en matèria de renda valenciana d'inclusió i en inserció laboral o sociolaboral, així com de les administracions locals i de les diputacions provincials. La seua composició, funcions i règim jurídic es determinaran reglamentàriament i es respectarà en tot cas el principi de presència equilibrada de dones i homes.

Article 48. Òrgans de participació social

1. La participació ciutadana i dels agents implicats en la implementació d'aquesta llei es materialitzarà en la comissió de seguiment prevista en el Pla valencià d'inclusió i cohesió social i al si dels consells municipals d'inclusió i drets socials establits en el pla esmentat.

2. La comissió de seguiment autonòmica i els consells municipals referenciats en el paràgraf anterior faran, en el seu respectiu àmbit territorial, accions de sensibilització, coordinació, anàlisi i propostes de millora per a l'aplicació d'aquesta llei.

3. En els organismes de participació es respectarà la presència equilibrada de dones i homes.

4. En la comissió de seguiment d'àmbit autonòmic estaran representats, entre altres, les universitats públiques de la Comunitat Valenciana, entitats del tercer sector d'acció social que desenvolupen instruments vinculats amb la renda valenciana d'inclusió, sindicats, entitats locals, organitzacions empresarials, com també persones titulars del dret a la renda valenciana d'inclusió.

5. I en els consells municipals d'inclusió i drets socials estaran representades, entre altres, entitats del tercer sector d'acció social, sindicats i organitzacions empresarials, en cas que desenvolupen actuacions en el territori, com també persones titulars del dret a la renda valenciana d'inclusió.

TÍTOL VI
PLANIFICACIÓ, COORDINACIÓ, QUALITAT
I AVALUACIÓ

Article 49. Disposicions generals

1. La planificació de la implementació d'aquesta llei es materialitzarà, en l'àmbit autonòmic, a través del Pla estratègic de serveis socials i del Pla valencià d'inclusió i cohesió social, i caldrà garantir en la seua elaboració la participació directa de totes les administracions públiques valencianes, així com la d'altres entitats públiques que intervinguen en el sector i de la resta d'agents implicats.

2. Es podran elaborar plans específics o territorials per a barris, municipis, comarques o altres àmbits geogràfics que, per la seua major vulnerabilitat i per les seues elevades taxes de pobresa i exclusió social, necessiten una acció integral a curt o mitjà termini, en coordinació amb

Artículo 46. Participación de las entidades sociales

Las entidades locales podrán suscribir convenios de colaboración con entidades sociales públicas o privadas sin ánimo de lucro, o utilizar cualquiera de las fórmulas reguladas en la legislación vigente en materia de contratación pública con criterios de calidad, sostenibilidad y de carácter social, incluyendo cláusulas sociales, para el desarrollo del contenido de las acciones vinculadas a los itinerarios de inclusión social.

CAPÍTULO III
Gobernanza y participación

Artículo 47. Gobernanza de la ley y comisión técnica de seguimiento e implementación

1. Con el fin de garantizar la máxima eficiencia y utilidad de la presente ley para la ciudadanía valenciana, la coordinación política y presupuestaria residirá en la comisión delegada de inclusión y derechos sociales del Consell.

2. La coordinación técnica residirá en la comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión, adscrita a la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión, que se constituirá con la participación de personal directivo y técnico de la conselleria y de las direcciones territoriales con competencias en materia de renta valenciana de inclusión y en inserción laboral o sociolaboral, así como de las administraciones locales y de las diputaciones provinciales. Su composición, funciones y régimen jurídico se determinarán reglamentariamente, respetando en todo caso el principio de presencia equilibrada de mujeres y hombres.

Artículo 48. Órganos de participación social

1. La participación ciudadana y de los agentes implicados en la implementación de esta ley se materializará en la comisión de seguimiento prevista en el Plan valenciano de inclusión y cohesión social y en el seno de los consejos municipales de inclusión y derechos sociales establecidos en el mencionado plan.

2. La comisión de seguimiento autonómica y los consejos municipales referenciados en el párrafo anterior harán, en su respectivo ámbito territorial, acciones de sensibilización, coordinación, análisis y propuestas de mejora para la aplicación de esta ley.

3. En los organismos de participación se respetará la presencia equilibrada de mujeres y hombres.

4. En la comisión de seguimiento de ámbito autonómico estarán representados, entre otras, las universidades públicas de la Comunitat Valenciana, entidades del tercer sector de acción social que desarrollen instrumentos vinculados con la renta valenciana de inclusión, sindicatos, entidades locales, organizaciones empresariales, como también personas titulares del derecho a la renta valenciana de inclusión.

5. Y en los consejos municipales de inclusión y derechos sociales estarán representadas, entre otras, entidades del tercer sector de acción social, sindicatos y organizaciones empresariales, en caso de que desarrollen actuaciones en el territorio, como también personas titulares del derecho a la renta valenciana de inclusión.

TÍTULO VI
PLANIFICACIÓN, COORDINACIÓN, CALIDAD
Y EVALUACIÓN

Artículo 49. Disposiciones generales

1. La planificación de la implementación de la presente ley se materializará, en el ámbito autonómico, a través del Plan estratégico de servicios sociales y del Plan valenciano de inclusión y cohesión social, debiendo garantizarse en su elaboración la participación directa de todas las administraciones públicas valencianas, así como la de otras entidades públicas que intervengan en el sector y del resto de agentes implicados.

2. Podrán elaborarse planes específicos o territoriales para barrios, municipios, comarcas u otros ámbitos geográficos que, por su mayor vulnerabilidad y por sus elevadas tasas de pobreza y exclusión social, precisen de una acción integral a corto o medio plazo, en coordinación

les línies marcades en el Pla estratègic de serveis socials i en el Pla valencià d'inclusió i cohesió social.

Article 50. Dels plans generals

Correspon al Consell l'impuls i foment dels serveis socials, l'ocupació, l'habitatge, la formació, la salut, l'educació i tots aquells aspectes que faciliten la inclusió social i laboral de les persones en situació d'exclusió social o de vulnerabilitat social, mitjançant la implantació i el desenvolupament d'actuacions o plans generals, que hauran de contemplar les mesures d'inclusió proposades, en col·laboració amb les entitats locals.

Article 51. De la coordinació de les actuacions

Les actuacions referents tant a la renda valenciana d'inclusió com a la inserció social i laboral determinades en aquesta llei que impliquen intervencions de diferents conselleries, es coordinaran a través de la comissió interdepartamental corresponent, en els termes que s'establisquen reglamentàriament amb la finalitat de garantir l'eficàcia del conjunt de les actuacions, la utilització racional dels recursos i la continuïtat de l'atenció a les persones en situació d'exclusió o vulnerabilitat.

Article 52. Millora de la qualitat de l'atenció, formació de professionals i investigació

1. A fi de garantir una atenció de qualitat i la millora dels estàndards d'atenció, la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió fomentarà l'aplicació de mètodes acreditats d'avaluació externa i millora contínua de la qualitat que contribuïsquen a determinar les disfuncions o els déficits que es produïsquen en la satisfacció de les necessitats i en el funcionament de les estructures de gestió de la renda valenciana d'inclusió.

2. Les administracions públiques valencianes es coordinaran per a promoure i planificar la formació de la totalitat d'agents i professionals que intervien en la implementació dels instruments orientats a la inclusió social i inserció laboral, en particular, de figures professionals especialitzades en incorporació social i laboral, en intervenció social i educació familiar i en mediació intercultural, i dotaran els recursos econòmics necessaris per a això.

3. La conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió fomentarà, en col·laboració amb les universitats de la Comunitat Valenciana, la investigació en l'àmbit de la inclusió social i determinarà els eixos prioritaris d'estudi i avaluació per a afavorir l'eficàcia de les polítiques públiques de protecció i intervenció social i el millor aprofitament de la innovació.

4. La conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió articularà els mitjans necessaris per a la identificació i el seguiment de les bones pràctiques desenvolupades tant en l'àmbit territorial de la Comunitat Valenciana com en altres comunitats autònomes i en altres països de l'entorn europeu.

Article 53. Avaluació i seguiment

1. L'avaluació i seguiment general de la renda valenciana d'inclusió, que inclourà la valoració dels resultats i objectius aconseguits, així com l'articulació de propostes de millora general de la prestació, la realitzarà la comissió tècnica de seguiment i implementació de la renda valenciana d'inclusió, prevista en l'article 47.2 d'aquesta llei.

2. Amb caràcter biennal aquesta comissió tècnica realitzarà un informe d'impacte de la llei, en el qual s'inclouran els perfils de les persones perceptores, els resultats d'inclusió social i inserció laboral, la coordinació dels departaments del Consell i de les diferents administracions implicades per a garantir la inclusió social. Així mateix, amb la finalitat d'arreglar propostes per a un millor desenvolupament i abast de la finalitat de la llei, es traslladarà aquest informe al Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana i, si escau, a altres entitats les finalitats de les quals tinguen relació directa amb l'objecte d'aquesta norma. Es garantirà la independència i objectivitat en l'avaluació. La Comissió Delegada del Consell d'Inclusió i Drets Socials, a proposta de la comissió tècnica prevista en l'article 47.2, haurà d'analitzar l'informe, així com les propostes, i adoptarà les mesures que siguen procedents per a la millora de la gestió i abast de la llei.

con las líneas marcadas en el Plan estratégico de servicios sociales y en el Plan valenciano de inclusión y cohesión social.

Artículo 50. De los planes generales

Corresponde al Consell el impulso y fomento de los servicios sociales, el empleo, la vivienda, la formación, la salud, la educación y todos aquellos aspectos que faciliten la inclusión social y laboral de las personas en situación de exclusión social o de vulnerabilidad social, mediante la implantación y el desarrollo de actuaciones o planes generales, que deberán contemplar las medidas de inclusión propuestas, en colaboración con las entidades locales.

Artículo 51. De la coordinación de las actuaciones

Las actuaciones referentes tanto a la renta valenciana de inclusión como a la inserción social y laboral determinadas en esta ley que impliquen intervenciones de distintas consellerias, se coordinarán a través de la correspondiente comisión interdepartamental, en los términos que se establezcan reglamentariamente con la finalidad de garantizar la eficacia del conjunto de las actuaciones, la utilización racional de los recursos y la continuidad de la atención a las personas en situación de exclusión o vulnerabilidad.

Artículo 52. Mejora de la calidad de la atención, formación de profesionales e investigación

1. Al objeto de garantizar una atención de calidad y la mejora de los estándares de atención, la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión fomentarà la aplicación de métodos acreditados de evaluación externa y mejora continua de la calidad que contribuyan a determinar las disfunciones o los déficits que se produzcan en la satisfacción de las necesidades y en el funcionamiento de las estructuras de gestión de la renta valenciana de inclusión.

2. Las administraciones públicas valencianas se coordinarán para promover y planificar la formación de la totalidad de agentes y profesionales que intervienen en la implementación de los instrumentos orientados a la inclusión social e inserción laboral, en particular, de figuras profesionales especializadas en incorporación social y laboral, en intervención social y educación familiar y en mediación intercultural, dotando de los recursos económicos necesarios para ello.

3. La conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión fomentarà, en colaboración con las universidades de la Comunitat Valenciana, la investigación en el ámbito de la inclusión social y determinará los ejes prioritarios de estudio y evaluación con vistas a favorecer la eficacia de las políticas públicas de protección e intervención social y el mejor aprovechamiento de la innovación.

4. La conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión articulará los medios necesarios para proceder a la identificación y el seguimiento de las buenas prácticas desarrolladas tanto en el ámbito territorial de la Comunitat Valenciana como en otras comunidades autónomas y en otros países del entorno europeo.

Artículo 53. Evaluación y seguimiento

1. La evaluación y seguimiento general de la renta valenciana de inclusión, que incluirá la valoración de sus resultados y objetivos conseguidos así como la articulación de propuestas de mejora general de la prestación, la realizará la comisión técnica de seguimiento e implementación de la renta valenciana de inclusión, prevista en el artículo 47.2 de esta ley.

2. Con carácter bienal dicha comisión técnica realizará un informe de impacto de la ley, en el que se incluirán los perfiles de las personas receptoras, los resultados de inclusión social e inserción laboral, la coordinación de los departamentos del Consell y de las distintas administraciones implicadas para garantizar la inclusión social. Asimismo, con el fin de recoger propuestas para un mejor desarrollo y alcance de la finalidad de la ley, se trasladará dicho informe al Comité Económico y Social de la Comunitat Valenciana y, en su caso, a otras entidades cuyos fines guarden relación directa con el objeto de esta norma. Se garantizará la independencia y objetividad en la evaluación. La Comisión Delegada del Consell de Inclusión y Derechos Sociales a propuesta de la comisión técnica prevista en el artículo 47.2 deberá analizar el informe, así como las propuestas y adoptará cuantas medidas sean procedentes para la mejora de la gestión y alcance de la ley.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera. Cessió de dades de les persones beneficiàries entre administracions

Respectant el que disposa la normativa de protecció de dades de caràcter personal, es podran cedir entre administracions les dades corresponents a les persones destinatàries de la prestació, amb l'objectiu tant de promoure les mesures d'inclusió com de controlar el frau. Es garantirà la confidencialitat de les dades obtingudes en la tramitació dels expedients en els termes previstos en la norma esmentada.

Segona. Persones perceptores de la renda garantida de ciutadania a l'entrada en vigor de la llei

Els titulars que, a l'entrada en vigor d'aquesta llei, estiguen percebent la renda garantida de ciutadania hauran d'esperar a la finalització del termini de concessió d'aquesta renda abans de procedir a sol·licitar la renda valenciana d'inclusió.

Tercera. Persones perceptores de rendes mínimes procedents d'altres comunitats autònomes

Per a aquells casos en què es produïska un trasllat de residència del titular o la titular d'una renda mínima concedida en una altra comunitat autònoma i que passe a fixar la seua residència en qualsevol municipi de la comunitat, s'habilitarà reglamentàriament un procediment d'urgència. En aquests casos no serà exigible el requisit establert en l'article 12.1.a i serà suficient acreditar l'empadronament i residència efectiva en la data de presentació de la sol·licitud.

Quarta. Persones amb diversitat funcional

A l'efecte d'aquesta llei tindran la consideració de persones amb diversitat funcional les així definides en l'article 4 del Reial decret legislatiu 1/2013, de 29 de novembre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de drets de les persones amb discapacitat i de la seua inclusió social.

Cinquena. Consideració de la situació de vulnerabilitat

A l'efecte de les ajudes, subvencions o altres prestacions socials de les diferents entitats i departaments de l'administració autonòmica valenciana, es consideraran persones destinatàries de la renda valenciana d'inclusió a aquelles en situació de vulnerabilitat o en situació d'exclusió.

Sisena. No-discriminació per motius d'identitat de gènere en el còmput del termini de residència per a ser persona beneficiària de la renda valenciana d'inclusió

Modificació de la disposició adicional primera de la Llei 8/2017, de 7 d'abril, de la Generalitat, integral del reconeixement del dret a la identitat i a l'expressió de gènere a la Comunitat Valenciana, per a adaptar-la a la derogació de la Llei 9/2007, de 12 de març, de la Generalitat, de renda garantida de ciutadania de la Comunitat Valenciana, canviant les referències a aquesta renda per les disposicions resultants de l'aprovació d'aquest text.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Expedients de renda garantida de ciutadania pendents de resolure a l'entrada en vigor d'aquesta llei

1. Els expedients de renda garantida de ciutadania iniciats amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta llei sense que hi haja recaigut resolució, es resoldran d'acord a la seua normativa d'aplicació, llevat de la renúncia de les persones interessades d'acord a la Llei 39/2015 que regula el procediment administratiu.

2. La gestió i tramitació d'aquests expedients correspondrà a les direccions territorials de la conselleria competent en matèria de renda valenciana d'inclusió. No obstant això, els expedients que estiguen tramitant-se per una entitat que tinga la consideració d'entitat col·laboradora conforme a la normativa reguladora de la llei de renda garantida de ciutadania, seran tramitats per aquestes entitats, seguint per a això el procediment previst en títol III d'aquesta llei.

DISPOSICIONES ADICIONALES

Primera. Cesión de datos de las personas beneficiarias entre administraciones

Respetando lo dispuesto en la normativa de protección de datos de carácter personal, podrán cederse entre administraciones los datos correspondientes a las personas destinatarias de la prestación, con el objeto tanto de promover las medidas de inclusión como de controlar el fraude. Se garantizará la confidencialidad de los datos obtenidos en la tramitación de los expedientes en los términos previstos en la citada norma.

Segunda. Personas receptoras de la renta garantizada de ciudadanía a la entrada en vigor de la ley

Los titulares que, a la entrada en vigor de la presente ley, estén percibiendo la renta garantizada de ciudadanía deberán esperar a la finalización del plazo de concesión de la misma antes de proceder a solicitar la renta valenciana de inclusión.

Tercera. Personas receptoras de rentas mínimas procedentes de otras comunidades autónomas

Para aquellos casos en que se produzca un traslado de residencia del titular o la titular de una renta mínima, concedida en otra comunidad autónoma y que pase a fijar su residencia en cualquier municipio de la comunidad, se habilitará reglamentariamente un procedimiento de urgencia. En estos casos, no será exigible el requisito establecido en el artículo 12.1.a, siendo suficiente acreditar el empadronamiento y residencia efectiva en la fecha de presentación de la solicitud.

Cuarta. Personas con diversidad funcional

A los efectos de esta ley tendrán la consideración de personas con diversidad funcional las así definidas en el artículo 4 del Real decreto legislativo 1/2013, de 29 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley general de derechos de las personas con discapacidad y de su inclusión social.

Quinta. Consideración de la situación de vulnerabilidad

A los efectos de las ayudas, subvenciones u otras prestaciones sociales de las diferentes entidades y departamentos de la administración autonómica valenciana, se considerarán personas destinatarias de la renta valenciana de inclusión a aquellas en situación de vulnerabilidad o en situación de exclusión.

Sexta. No discriminación por motivos de identidad de género en el cómputo del plazo de residencia para ser persona beneficiaria de la renta valenciana de inclusión

Modificación de la disposición adicional primera de la Ley 8/2017, de 7 de abril, de la Generalitat, integral del reconocimiento del derecho a la identidad y a la expresión de género en la Comunitat Valenciana, para adaptarla a la derogación de la Ley 9/2007, de 12 de marzo, de la Generalitat, de renta garantizada de ciudadanía de la Comunitat Valenciana, cambiando las referencias a esta renta por las disposiciones resultantes de la aprobación de este texto.

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera. Expedientes de renta garantizada de ciudadanía pendientes de resolver a la entrada en vigor de la presente ley

1. Los expedientes de renta garantizada de ciudadanía iniciados con anterioridad a la entrada en vigor de esta ley sin que haya recaído resolución, se resolverán de acuerdo a su normativa de aplicación, salvo la renuncia de las personas interesadas de acuerdo a la Ley 39/2015 que regula el procedimiento administrativo.

2. La gestión y tramitación de dichos expedientes corresponderá a las direcciones territoriales de la conselleria competente en materia de renta valenciana de inclusión. No obstante, los expedientes que estén tramitándose por una entidad que tenga la consideración de entidad colaboradora conforme a la normativa reguladora de la ley de renta garantizada de ciudadanía, serán tramitados por dichas entidades, siguiendo para ello el procedimiento previsto en título III de la presente ley.

3. A l'efecte del que preveu aquesta disposició, el pla familiar d'inserció que, si és el cas, s'haja aprovat conforme a la normativa de renda garantida de ciutadania, equivaldrà a l'acord d'inclusió regulat en l'article 18 d'aquesta llei.

Segona. Termini de tramitació i resolució

Durant el primer any de vigència d'aquesta llei, els terminis previstos en l'article 28.2 seran de sis mesos respecte de l'apartat *a* i de nou mesos respecte de l'apartat *b*.

Tercera

Durant el primer any de vigència d'aquesta llei, la conselleria competent en matèria de renda d'inclusió habilitarà i coordinarà amb els ajuntaments els recursos necessaris per a la tramitació i l'estudi de les sol·licituds presentades.

Quarta

Les quanties del conjunt de les prestacions regulades per aquesta llei seran revisades a l'alça davant de possibles millores en el finançament autòmic que ens permeta accedir a una despesa per habitant superior.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única

Queden derogades totes les normes d'igual o inferior rang en el que contradiguen o s'oposen al que hi ha establert en aquesta llei i, en particular, les següents:

- a) La Llei 9/2007, de 12 de març, de la Generalitat, de renda garantida de ciutadania de la Comunitat Valenciana.
- b) El Decret 93/2008, de 4 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupa la Llei de renda garantida de ciutadania de la Comunitat Valenciana.
- c) De la Llei 3/2017, de 3 de febrer, de la Generalitat, per a pal·liar i reduir la pobresa energètica (electricitat, aigua i gas) a la Comunitat Valenciana, els articles següents: 3, 4, 5, 6 i 7.

Les referències contingudes en normes vigents a les normes que es deroguen expressament s'hauran d'entendre efectuades a les disposicions d'aquesta llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació normativa

S'habilita el Consell per a aprovar les disposicions generals necessàries per al desplegament i execució d'aquesta llei.

Segona. Entrada en vigor

Aquesta llei entrarà en vigor als quatre mesos de la seua publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

No obstant això, les previsions relatives a la modalitat de renda complementària d'ingressos per prestacions tindran efectes a partir de l'any de l'entrada en vigor de la llei, i les relatives a la modalitat de renda complementària d'ingressos del treball, als dos anys de l'entrada en vigor de la llei.

Per tant, ordene que tots els ciutadans i totes les ciutadanes, tribunals, autoritats i poders públics als quals pertoque, observen i facen complir aquesta llei.

València, 20 de desembre de 2017

El president de la Generalitat
XIMO PUIG I FERRER

3. A los efectos de lo previsto en la presente disposición, el plan familiar de inserción que, en su caso, se hubiere aprobado conforme a la normativa de renta garantizada de ciudadanía, equivaldrá al acuerdo de inclusión regulado en el artículo 18 de esta ley.

Segunda. Plazo de tramitación y resolución

Durante el primer año de vigencia de la presente ley, los plazos previstos en el artículo 28.2 serán de seis meses respecto del apartado *a* y de nueve meses respecto del apartado *b*.

Tercera

Durante el primer año de vigencia de esta ley, la conselleria competente en materia de renta de inclusión habilitará y coordinará con los ayuntamientos los recursos necesarios para la tramitación y estudio de las solicitudes presentadas.

Cuarta

Las cuantías del conjunto de las prestaciones reguladas por esta ley serán revisadas al alza ante posibles mejoras en la financiación autonómica que nos permita acceder a un gasto por habitante superior.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única

Quedan derogadas todas las normas de igual o inferior rango en lo que contradigan o se opongan a lo establecido en esta ley y, en particular, las siguientes:

- a) La Ley 9/2007, de 12 de marzo, de la Generalitat, de renta garantizada de ciudadanía de la Comunitat Valenciana.
- b) El Decreto 93/2008, de 4 de julio, del Consell, por el que se desarrolla la Ley de renta garantizada de ciudadanía de la Comunitat Valenciana.
- c) De la Ley 3/2017, de 3 de febrero, de la Generalitat, para paliar y reducir la pobreza energética (electricidad, agua y gas) en la Comunitat Valenciana, los siguientes artículos: 3, 4, 5, 6 y 7.

Las referencias contenidas en normas vigentes a las normas que se derogan expresamente deberán entenderse efectuadas a las disposiciones de esta ley.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Habilitación normativa

Se habilita al Consell para aprobar las disposiciones generales precisas para el desarrollo y ejecución de la presente ley.

Segunda. Entrada en vigor

Esta ley entrará en vigor a los cuatro meses de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

No obstante, las previsions relativas a la modalidad de renta complementaria de ingresos por prestaciones producirán efectos a partir del año de la entrada en vigor de la ley, y las relativas a la modalidad de renta complementaria de ingresos del trabajo a los dos años de la entrada en vigor de la ley.

Por tanto, ordeno que todos los ciudadanos y todas las ciudadanas, tribunales, autoridades y poderes públicos a los que corresponda, observen y hagan cumplir esta ley.

València, 20 de diciembre de 2017

El president de la Generalitat
XIMO PUIG I FERRER